National Library 55253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A 0N4
National Library Bibliothèque Nationale
Second class mail registration number
AUG
NEWSPAPER SECTION
SECTION DES JOURNAUX

VABA EESTLANE

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

Nr. 56 (2788) XXX aastakäik — Neljapäeval, 13. augustil 1981 — Thursday, August 13, 1981 — Üksiknumbri hind 50 centi

Korraldajaid ja külalisi Killamängudel, paremalt E.V. aupeakonsul I. Heinsoo, piiskop K. Raudsepp, pr. Raudsepp, peakillavanem J. Vihma ja pr. Vihma. Foto: Vaba Eestlane

Nädalapikkused pidupäevad USA Läänerannikul

1500 tegelast-külalist Seattles Lääneranniku Eesti Päevadel

SEATTLE — 15. Lääneranniku Eesti Päevad 26. juulist 1. augustini Seattles olid mitmekülgsed, sisurikkad ja õnnestusid hästi, olles iseenesest Ülemaailmsete Eesti Päevade väiksem väljaanne. Samal ajal aga näidates kohalike eestlaste küllaldast organiseerimisvõimet ja ideederikkust. Kokku tulnud 1500-st külalisest ja tegelasest oli Torontost 100, nende hulgas Toronto Eesti Segakoor 68- liikmelisena, Austraaliast, Rootsist, Saksamaalt ja Lõuna-Ameerikast kokku 50, kuid üle poole külalistest andis Washingtoni osariik ja Vancouveri piirkond. Arvukas osavõtjaskond andis ka majanduslikult tugeva panuse, läbikäik koos majutamise üüridega ülikoolile oli ca $160.000 ja oodatav ülejääk võib olla $20.000.

Avaaktusel esmaspäeval, 27. juulil oli osavõtjaid 800 ümber, kõik daamid tegelaskonnast rahvarõivais, mis andis rongkäigule väga värviküllalse ilme. Ühendriikide hümni laulis Marilee Plaks, palvuse pidas õp. J. Juhkentaal, mille järel ütles avasõna E.O.L.L. esimees E. Moks.

Tervituse osa avas Eesti Vabariigi konsul E. Laur, misjärel tervitusi tõid soome, leedu ja läti organisatsioonide esindajad.

Kõigist lauljaist moodustatud 200-liikmelist ühendatud koori juhatas Peeter Grüner, lauldes U. Kasemetsa „Oi sünnimaa". Aukülaline USA Esinduskoja liige Don Bonker pidas pikema kõne ja teine pikem sõnavõtt oli Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides esimehelt J. Simonsonilt, misjärel ühendatud koor laulis E. Ruusi juhatusel J. Aaviku „Meie laulame".

Loeti ette Seattle linnapea peopäevade proklamatsioon ja järgnesid tervitused eesti organisatsioonide esindajailt, kus esimeseks oli Tiiu Salasoo Austraaliast ja teine A. Kelder Torontost. A. Kelder tervitas T.E. Segakoori, Eesti Lauljate Liit P.-Ameerikas ja Sihtasutus Eesti Päevad poolt. Esimese puhul ta ütles, et tal on hea meel, et T.E. Segakoor, kes 68-liikmelisena U. Kook'iga eesotsas tulnud ilusasse Seattle linna, võib anda ühise panuse sealsete lauljate ridades vaba eesti laulu ja eestluse hüvanguks. Erilist headmeel aga põhjustas asjaolu, et kooril oli võimalus külaliskoorina iseseisvaks esinemiseks, mis on Toronto lauljaspere ühiseks laulutervituseks 15. Lääneranniku Eesti Päevadele.

Sihtasutus Eesti Päevade esimehe T. Tõsise ja juhatuse nimel soovis ta eesolevale üritusele edu, kuid kasutas pidulikul avaaktusel võimalust kutsumaks kõiki eesti noori ja vanemaid generatsioone, lauljaid, mängijaid ja tantsijaid kõikidelt kultuuri ja kunsti aladelt nii mitmest tuulest ja mandrilt üle maailma Torontosse 1984. a.

Järgnesid tervitused abipraost Lipping'ult, Ain Kalmusest, Heino Laaneotsalt, kes luges ette ka EKN tervituse, Linda Suurkaselt ja Eino Moksilt Lääneranniku Eesti Organisatsioonide Liidu poolt. Sellele järgnes mälestusnaelte löömine organisatsioonide lipuvarrastesse ja Eesti hümn.

Samal päeval toimus veel moenäitus, mis pälvis Seattle suurajalehe tähelepanu, kus pühendati kolmveerand lehekülge koos piltidega sellele sündmusele. Õhtul esitas Vancouveri Eesti Seltsi Teater Arno Õunapuu kolmevaatuselise komöödia „Nuta või naera", lavastus oli tehtud autori poolt ja tuli kordamisele.

Teisipäeval oli hommikul eesti õpetajate koosolek, millest võtsid osa paarkümmend kooliõpetajat, eesotsas Gastor Randveega ja kus arutati eesti kooli ja keele aasta küsimusi. Hommikul alustati spordivõistlustega ja bridzhivõistlusega, kuna ettenähtud maleturniiril ei olnud osavõtjaid. Päeval avati kunsti ja käsitöö näitused. Nende väljapanekud olid väga rikkalikud ja hästi korraldatud.

Kuna suurlinna ülikoolis liikus ringi palju kohalikke elanikke, siis oli näituste külastajate hulgas arvukalt ameeriklasi.

Pealelõunal oli vaimulik kontsert ülikooli kirikus. Kontserdil esitasid T.E. Segakoor U. Kooki juhatusel ja Tamara Norheim koorisolistina J. Hiiobi „Ole ustav" ja A. Virkhausi „Ma tõstan silmad üles". Ülejäänud osas esinesid Ülo Valdmaa orelil, Jüri Täht tshellol ja sopran M. Plaks, kuna ühendatud segakoor esitas kaks laulu Zoja Vaga ja Jaak Kuke juhatusel. Muusikaliste esinemiste vahel pidas õp. R. Neggo vaimuliku kõne ja õp. L. Leiv palvuse. Kontsert oli täiskirikule ja jättis osavõtjaile väga sügava elamuse.

Samal päeval esitati ka Priit Vesilinnu diapositiivide programm Eestist, mis jättis imetluse oma elukutselise töö kõrge tasemega. Õhtu viimane üritus oli sõdurite ja sõprade pidu, kus „Kaja" grupp laulis ja esitati akordionisoolosid.

(Järg lk. 8)

Poolt ja vastu hääled neutronipommidele

Moskva alustab hüsteerilise vastupropagandaga

WASHINGTON — Ühendriikide presidendi Reagani otsus neutronipommi produktsiooni andmiseks on tekitanud suuri lahkarvamisi ja mitmesuguseid seisukohti Ühendriikide liitlaste ridades. Kanada välisminister Mark McGuigan kinnitab, et vastava otsuse tegemine on täielikult Ühendriikide sisemine asi, kuid samal ajal kostab Euroopast hoopis teistsuguseid hääli, mis kritiseerivad Reaganit ja tema valitsust neutronipommi käibele võtmise pärast. Euroopa riigid loodavad, et N. Liidu ja Ühendriikide vahel algavad peatselt läbirääkimised relvastuse vähendamiseks, kuid Reagani otsus neutronipommi produtseerimiseks võib need nõupidamised kaugele edasi lükata.

NATO liikmed Norra ja Taani kritiseerivad president Reagani otsust kuna nende arvates tuuakse neutronipommi laod peatselt Ühendriikidest Lääne-Euroopa riikide territooriumidele.

Lääne-Saksamaa on võtnud esialgu äraootava seisukoha, mainides et USA on iseseisev riik ja president Reagan võib teha riigikaitse huvides otsuseid, mida ta peab vajalikuks.

Samal ajal ei tule aga valitsuse esindaja Lothar Ruhli arvates neutronilaengute toomine Euroopa riikide territooriumidele üldse kõne alla. Lääne-Saksamaal võimul oleva sotsiaaldemokraatliku partei juhtivatest ringkondadest mainitakse, et president Reagan oleks enne oma otsuse tegemist pidanud nõu pidama NATO riikidega.

Prantsusmaa ja Inglismaa toetavad Ühendriikide otsust ja Prantsusmaa kaitseminister Charles Hernu pidas isegi vajalikuks deklareerida,

et uued pommid tasakaalustavad N. Liidu keskmise lennukauguseega SS-20 rakettide ähvardust Euroopa linnadele.

Inglise valitsuse ringkonnad nõustuvad president Reagani otsusega kuid opositsioonis oleva tööerakonna esindajad kritiseerivad inglise riigikaitsepoliitikat ja leiavad, et Briti valitsus allub oma otsuste tegemisel Washingtonile.

Moskvast kostab hüsteerilisi arvustusi President Reaganile ning ajakirjanduses tembeldatakse president Reagan ja tema nõuandjad sõjaõhutajateks ja maailmarahu ohustajateks, keda karikaturistid sarnastavad natsidega.

Ühendriikide kaitseminister Caspar Weinberger, kelle nõudmisel president Reagan tegi otsuse neutronipommi produtseerimiseks, mainib, et neutronipomme on võimalik vajaduse korral mõne tunni jooksul Euroopa territooriumidele viia kui NATO riigid seda soovivad. Minister Weinberger toonitas eriti,

et neutronipommidel on väga suur tähtsus Lääne-Euroopa kaitsmisel kuna nende laengute hirmul ei riski N. Liit Lääne-Euroopat rünnata.

Samuti on need relvad väga tähtsaks teguriks Ühendriikide positsiooni tugevdamisel kui Moskva ja Washingtoni vahel algavad läbirääkimised relvastuse piiramiseks.

VALVEARST NÄDALALÕPUL

15. ja 16. aug dr. M. Leesment, tel. 481-6834.

23. ja 24.. aug. dr. H. Tari, tel. 922-3824.

Kõik „Vaba Eestlase" numbrid postis

„Vaba Eestlase" talitus viis kõik postistreigi tõttu talitusesse seisma jäänud tellitud ajalehed posti möödunud teisipäeval, 11. augustil. Toronto peapostkontorist mainitakse, et pikaajalise postistreigi tulemusena on postiteenistuses tekkinud ummik, et post hakkab korralikult liikuma alles kuue kuni kaheksa nädala pärast. Nagu nüüd selgub, jäid postistreigi ajal ligemale 500 postiametnikku Kanadas tööle ning ingnoreerisid streiki. Mõned asjatundjad ja eksperdid kalkuleerivad, et Kanada post kaotas streigi tõttu suure osa senistest postiteeninduse kasutajatest, kes hakkasid kasutama teisi vahendeid ja mooduseid oma saadetiste sihtkohta saatmiseks ja jatkavad seda ka pärast streigi lõppemist.

Uus hoiatus poola rahvale

VARSSAVI — Poola kommunistliku partei peasekretär Stanislaw Kania mainis partei keskkomitee koosolekul peetud kõnes, et Poola läheb vastu „rahvuslikule tragöödiale", kui ei leita võimalusi streikide ja toidunappuse demonstratsioonide pidurdamiseks. Kania esines üle pikema ajavahemiku avalikkuses ning ametliku informatsiooni kohaselt oli ta vahepeal haige.

Kokkulepe Kanada lennuväljadel

Kontrollametnikud asusid tööle, kuid kaos Kanada lennuväljadel ei ole likvideeritud

OTTAWA — Kanada transpordiministeerium leppis kokku lennuliikluse kontrollametnike ametiühinguga töötakistuste lõpetamiseks Kanada lennuväljadel. Ametiühing andis oma toetuse illegaalselt streikivatele Ühendriikide liikmetele ja keeldus mitme päeva jooksul USA lennukite vastuvõtmisest ja väljasaatmisest Kanada lennuväljadel, mis tekitas tohutu kaose lennuliikluses, eriti lennuühenduste pidamisel Euroopaga, kuna paljud üle ookeani siirduvad lennukid teevad vahepeatusi Montrealis ja Newfoundlandis Ganderi lennuväljal.

Ametiühing nõustus tööd jatkama ainult sellel tingimusel, kui transpordiministeerium sooritab põhjaliku uurimuse, kas õhuliiklus Ühendriikide õhuruumis ei ole ohustatud kontrollametnike streigi tõttu.

Ametiühingu nõudmine on ainult suitsukate, kuna töötakistuse tegelikuks põhjuseks Kanada lennuväljadel on toetuse andmine Ühendriikide streikijatele.

Lendurite andmetel töötab ajutine improviseeritud lennujaamade liikluskontroll praegu Ühendriikides laitmatult ning Kanada kontrollametnikud tekitavad ise julgeolekuprobleeme kui nad illegaalselt tööst loobuvad.

Vaatamata transpordiministeeriumi ja ametiühingu vahelisele kokkuleppele ei olnud lennuliiklus neljapäeva hommikul Kanada lennuväljadel veel normaalseks muutunud ning paljudel reisijatel tuleb lennujaamades oodata pikki tunde, isegi päevi, enne kui nad liikuma pääsevad.

Vahepeal on föderaalvalitsus alustanud Ottawas kohtulikku aktsiooni, et tunnistada lennuväljade kontrollametnikud riiklikult tähtsateks ja olulisteks teenistujateks, kelledele on keelatud streikimine.

Ottawas kardetakse, et Kanada lennuväljade kontrollametnikud alustavad sügisel streiki oma nõudmiste rahuldamiseks ja loodavad siis vastutasuks üldsust terroriseerivat koostööd Ühendriikide kontrollametnikelt.

Hinnang Madriidile:

Ajaraiskamise konverents

Milleks sõlmida uusi kokkuleppeid kui vanu ei austata

MADRIID — Madriidis äsja suvepuhkuseks laiali läinud viljatu Helsingi kokkulepete järelkonverents lõpetas oma töö väga pingelises õhkkonnas. 35 riigi delegaatidest olid kõige agressiivsemad ja resoluutsemad Ühendriikide ja N. Liidu esindajad, kes konverentsi viimastel päevadel üksteist vastastikku teravalt kritiseerisid.

Ühendriikide esindajad atakeerisid N. Liitu eriti Helsingi kokkulepete murdmise pärast inimõiguste rakendamisel, kuna venelased omakorda süüdistasid ameeriklasi demagoogias, tsünismis ja „selja tagant" atakeerimises.

Ameeriklased toonitasid eriti, et ida ja lääne vahel pole mingit mõtet uusi kokkuleppeid sõlmida kui varem sõlmitud kokkuleppeid ei austata.

Mõned lääneriikide diplomaadid mainivad, et Madriidi konverentsil ei saavutata kunagi positiivseid tulemusi kui lääne delegaadid kriipsutavad alla inimõiguste rakendamise vajadust vastavalt Helsingi kokkulepetele

kuid venelased kergitavad selle asemel esile uusi küsimusi, olles eriti huvitatud desarmeerimise konverentsist ja kaubavahetusest lääne tööstusriikidega.

Konverentsi jatkamine selles õhkkonnas tundub mõttetuna kuid kumbki pool ei taha olla konverentsi lõpetajaks ja likvideerijaks. Lääneriigid leiavad, et neil avanevad konverentsil head võimalused Moskva ründamiseks inimõiguste rikkumise pärast, kuna venelased kasutavad konverentsi ära oma „rahukampaaniaks".

Kanada Eestlaste Teenetemärk Hans Lupp'ile

HANS LUPP

Toronto eesti ühiskonnas hästi tuntud seltskonnategelast Hans Luppi austati 60 a. sünnipäeva puhul 25. juulil. EKN esimees Laas Leivat andis talle üle Kanada Eestlaste Teenetemärgi eestlusele ja Eesti vabadusvõitlusele osutatud teenete eest. Vastava vääristusotsuse tegi teenetemärgi statuudis ettenähtud komisjon üksmeelselt.

Hans Lupp on valitud EKN igasse koosseisu alates 1954. aastast. Ta on olnud esimeheks ja abiesimeheks ning aktsiooni-komisjoni esimeheks. 1956. a. valiti ta Toronto eesti koolide komitee esimeheks, olles korduvalt tagasivalitud kuni siiani. 1974. aastast alates on ta Eesti Sihtkapital Kanadas esimees. Peale selle on ta veel mitmes teises organisatsioonis juhtivalt tegev.

STONE CHURCH'IS, 45 DAVENPORT RD. KORRALDATAKSE 23.—30. AUG.

PIIBLIPÄEVAD

Loengud igal argipäeval (väljaarvatud kolmapäev) kell 10—12 p. ja kell 1—3 p.l. Jumalateenistused: pühap., 23. ja 30. aug. kell 2 p.l., teisip., 25. aug. ja neljap., 27. aug. kell 7.30 õ. ning laup., 29. aug. kell 7 õ. Reedel, 28. aug. laudkonnavestlus.

Külaliskõnelejad Harri Leesment Austraaliast, Heino Viikholm Rootsist, Valdeko Kangro, Helmut Rüdmik, Evald Kiil, Henry Smith ja Endel Siitam USA-st ning Märt Vähi, Paul Lepik ja Erich Tõkke Kanadast. Kaastegevad Toronto koguduste pastorid.

Jumalateenistustel esinevad koguduse koor, solistid ja lauluansamblid.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St. Torontos.
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $38.—, poolaastas $21.— ja veerandaastas $11.—, kiripostiga aastas $61.—, poolaastas $33.— ja veerandaastas $17.—
TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $42.—, poolaastas $23.— ja veerandaastas $12.—. Kiripostiga USA-s: aastas $67.—, poolaastas $35.50 ja veerandaastas $18.50
LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $76.—, poolaastas $38.— ja veerandaastas $20.—
Aadressi muudatus 50 c. — Üksiknumbri hind 50 c.

FREE ESTONIAN
Published by Free Estonian Publisher Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto Ont. M6J 2H2

Toronto lähedale ehitati suur meelelahutuspark „Wonderland", kus üheks osaks on fantastiline mägi. Pildil vaade osale pargist. Foto: H. O.

Montebello konverents

Kanada ajakirjanduses pühendati erakordselt palju tähelepanu Ottawa lähedal Montebellos 20. ja 21. juulil toimunud läänemaailma seitsme suure tööstusriigi riigipeade tippkonverentsile. Ajalehtedes ja ajakirjades ilmus lehekülgede kaupa pilte ja kirjeldusi kongressi istungjärkudest ja söömaaegadest ning trükisõna ei olnud kitsi ka ruumi pühendamisega konverentsist osa võtnud riigipeade hinnangule ja nende võimete analüüsimisele. Kanada unustas konverentsi ajal täielikult, et riik oli painajaliku postistreigi keerises, samuti katsuti vaikelt mööda minna kurvast uudisest, et Kanada dollar on langenud kõige madalamale tasemele viimase 48 aasta jooksul. Selleks suureks endauhkuseks konverentsi ajal oli ka mõningal määral põhjust — Kanada oli konverentsi korraldaja ja peremees ning konverentsi juhtis Kanada peaminister Pierre Trudeau.

Kahjuks ei vastanud konverentsi lõpptulemused kaugeltki tähelepanule mida omistati avalikkuses ja massimeedias sellele kokkutulekule. Kahe päeva jooksul räägiti kahtlemata palju ning riigipeadel oli võimalik informaalses õhkkonnas üksteisega lähemaks tutvumiseks ja vestluseks, kuid ametlikus komünikees avaldatud nõupidamiste lõpptulemused olid kõigele vaatamata üsna kesised, tagasihoidlikud ja ebamäärased. Ehkki nõupidamine oli kokku kutsutud peamiselt rahvusvaheliste majanduslike probleemide lahendamiseks ja nuite teede leidmiseks praegustest raskustest ja ähvardavast inflatsiooniohust üle pääsemiseks, ei leitud ülestõstetud küsimustele ühist ja soodsat lahendust ja tunnistati avameelselt, et lähemas tulevikus ei ole ette näha olukorra paranemist.

Ühendriikide, Kanada, Jaapani, Lääne-Saksamaa, Prantsusmaa, Inglismaa ja Itaalia riigipead jõudsid pärast nõupidamisi seisukohale, et kõik riigid peavad tegema suuremaid pingutusi inflatsiooni ja tööpuuduse vastu võitlemiseks, kuid need ülesanded on seotud suurte raskustega, kuna väljavaated majanduslikuks kasvuks on väga väikesed. Samal ajal rõhutati, et kõrged intressimäärad ähvardavad produktiivseid investeeringuid, mis toob paratamatult kaasa tööpuuduse suurenemise. Lääne-Euroopa riigipead kritiseerisid tagasihoidlikult Ühendriikide kõrgeid intressimäärasid, kuid nendel arvustavatel sõnavõttudel oli ilmselt väga vähe mõju, kuna president Reagan jäi kindlaks oma seisukohtade juurde, et kõrged intressimäärad on hädavajalikud inflatsiooni pidurdamiseks.

Kanada peaminister Pierre Trudeau lemmikteema — rikaste tööstusriikide üldise abistamis- ja toetusaktsiooni organiseerimine vaestele arengumaadele — ei äratanud loodetud tähelepanu ja toetust ning riigipead piirdusid vaid üldsõnaliste sõnavõttudega. Küsimuse lahendamine lükati ilmselt edasi tulevikule ja parematele aegadele, milline seisukoht väljendab sõnaselgelt ka nõupidamise lõpukommünikees, kus otsustati planeerima hakata globaalseid läbirääkimisi ja nõupidamisi selle suure probleemi üksikasjaliseks käsitamiseks. Sama ettevaatlikult suhtuti ka N. Liidu ja vaba maailma kaubavahetuse küsimusesse — Ühendriikide president Reagan soovis strateegiliste kaupade Venemaale saatmise piiramise kohta kindlakujulist deklaratsiooni, kuid sellest loobuti ja otsustati selle asemel küsimust vastavate organisatsioonide kaudu lähemalt uurida ja siis vastavaid ettepanekuid teha. Lääne-Saksamaa kantsler Helmut Schmidt ei andnud järele ka president Reagni nõudmistele, mis taotles Lääne-Saksamaa loobumist oma toetuse andmisest looduslikü gaasi torustiku ehitamiseks Põhja-Siberist Euroopasse. Lääne-Saksamaa vajab hädasti oma energia vajaduste rahuldamiseks vene gaasi, kuid Ühendriigid kardavad, et Lääne-Saksamaa muutub seda gaasi tarvitades Venemaast olenevaks ja Kreml surub ta täielikult oma käpa alla.

Ehkki konverents oli mõeldud eeskätt majanduslike küsimuste arutamiseks, kerkisid seal paratamatult esile ka praegused rahvusvahelised poliitilised probleemid, eeskätt vahekord N. Liiduga seoses Kremli agressiivse poliitikaga Afganistanis, Poolas ja teistes sektorites. Kõik riigipead pidasid vajalikuks läänemaailma sõjaliste jõudude tugevdamist, et olla valmis N. Liidu võimaliku agressiooni tagasi löömiseks ja vastutasuks andis Ühendriikide president Reagan lubaduse, et ta nõustub alustama N. Liiduga läbirääkimisi desarmeerimiseks.

Kahtlemata pandi sellele konverentsile suuremaid lootusi kui seal tagajärgi saavutati. Kuid vaatamata kesistele tulemustele ja üldsõnaliselt formuleeritud lõpukommünikeele oli nõupidamisel vähemalt see tulemus, et tähtsamate ja suuremate lääneriikide riigipead said omavahel lähemalt tuttavaks, õppisid nelja silma all toimunud jutuajamistel tundma üksteise probleeme ning panid tugevad alused isiklikele kontaktidele, mis on eriti vajalikud lähema koostöö saavutamiseks kriisiolukordades. Me oleksime aga eksiteel kui meie seda konverentsi peaksime mingiks diplomaatiliseks suursaavutuseks, mille otsused oleksid põhjapaneva tähtsusega ning aitaksid kogu maailma välja viia praegusest majanduslikust ja poliitilisest ummikust.

K.A.

Lugege kaks korda nädalas ilmuvat „VABA EESTLAST" — sisukam ja odavam eesti ajaleht vabas maailmas!

Nõukogude tsensuuri peen ja surmav kunst

Luuletaja Aleksis Ranniti ettekanne tõlkijate konverentsil Massachusettsi ülikoolis

Nagu on hästi teada, tsensuur on sõna, mis tuletatud ladina sõnast censor. See on rooma ametnik, kelle ülesandeks oli kontrollida kodanike moraali. See on, huvitav küll, kohaldatud samal viisil tänapäeval N. Liidus. N. Liidu kirjanik oma biograafiat kirjutades ei tohi kirjutada, nagu tegi poetess ja tõlkija Anna Ahmatova, et ta vanemad ja ka ta ise on lahu-tatud. Tsensor kustutas need read.

On asjata öelda, et kõik erootiline poeesia ja eriti homoseksuaalne luule on N. Liidus keelatud. Homoseksuaalid, kes satuvad kätte, mõistetakse sunnitöölaagreisse mitmeks aastaks. Samuti ei tohi avaldada antikommunistlikku või vaimulikku kirjandust või metafüüsilist ilukirjandust, kuigi mõnel määral võõrast religioosset ja metafüüsilist luulet, mis kirjutatud kaua aega tagasi, on valikuliselt tõlgitud.

Mahukad N. Liidu sõnaraamatud vene kirjanduse sõnavarast ei sisalda seksuaalseid sõnu ega mingeid metafüüsilisi mõisteid, või pro-ameerikalikke või projuutlikke väljendusi.

Sama on ka etümoloogilises ja teistes leksikonides, kasaarvatud tsitaatide sõnaraamatud.

Nõukogude armuta tsensori meetodid on tõesti võimelised vältima niinimetatud ebamoraalse, hereetilise ja ühiskonda kukutavate vaadete levikut ja sellega piirama kirjaniku fantaasia lennukust. Laiahaardeline tsensor, tehes ettekirjutusi iga arvamise väljendusel, kontrollib iga üksikut rida, kaasaarvatud visiitkaardid. Ja, isegi visiitkaartidel peab olema tsensori number, nagu on ka piltpostkaartidel.

Viiekordses kirjanduslikus tsensuuris, mis on osa igapäevasest nõukogude kirjaniku elust, kaasaarvatud tõlkijad, on mitu printsipaalset kategooriat.

Esimeseks, teades juba ette, et ta ei saa oma töid sel viisil avaldada nagu ta tahaks kirjutada, ta tsenseerib end ise. Mõnikord see on just hävitavaim tsensuur.

Sellele järgneb ametlik poliitiline tsensuur, kus mitte mingisuguseid kahtlusi ei tohi avaldada nõukogude kommunistliku partei doktriini vastu.

Kolmandaks on venestamise tsensuur, kus ühtki kriitilist märkust pole lubatud väljendada venelaste vastu; ja mitte-venelasest nõukogude kirjanik peab näitama, et kõik kultuur on tulnud tema maale, isegi sellisele läänelikule maale, nagu näiteks Eesti, Venemaalt.

Järgmine, stiilitsensuur kontrollib, et teos oleks kirjutatud ainsas korrektses stiilis, mida on lubatud kasutada, see on nn. sotsialistlik realism.

Lõpuks tuleb ka keelt tsenseerida, kuna iga kirjanduslik töö peab olema lihtsamaile inimestele arusaadav.

Kuues kategooria on eriti oluline tõlkijaile: ainult autorid, kes on lubatud nõukogude kirjandust valvavate ametnike poolt ja leitud „progressiivseiks" võidakse tõlkida vene ja teistesse N. Liidu keeltesse.

Silt „progressiivne" peab kaasa haarama eriti autoreid, keda võidakse näha pro-sotsialistidena, revolutsionääridena või anti-imperialistidena. Nõukogude tsensuuril kuuluvad nende hulka Dante, Shakespeare, Shelley, Byron, Goethe, Schiller, Dickens, Flaubert, peaaegu iga klassikaline kirjanik, kes kunagi kritiseeris oma valitsust või omaaegset ühiskonda.

On huvitav märkida, et kaasaegsete kirjanike hulgas, on eelistatumad tõlkimiseks, näiteks vasaku-orientatsiooniga katoliiklikud kirjanikud. Nii oli Heinrich Böll innukalt tõlgitud — kuni ta tervitas eksiili-sunnitud Aleksander Soltzhenitsõni Müncheni lennujaamas.

Andre Gide oli samuti innukalt tõlgitud, kuni ta 1936 kirjutas oma kuulsa raamatu „Tagasitulek N.S.V. L-st", kus ta mõistis nõukogude juhtkonna hukka kui revolutsiooni reetjaid.

Pärast seda nõukogude kirjastused, kus varem avaldati tema teostest tohutusuuri väljaandeid, alustasid ägedat atakki tema vastu, kuna ta olnud homoseksuaal ja nagu on hästi teada, on Gide jäänud pärast seda Venemaal keelustatuks.

Lorcat on siiski veel tõlgitud oma antifashishmi tõttu, kuigi üks Lorca armsaim ja lähedasim sõber Nóbeli laureaat poeet Vincente Aleixandre väitis ühes intervjuus „Literaturnaja Gazeta's", et Lorca tapeti armukadeduse pärast ühe politseiniku poolt Franco tsiviilkaitses (Civil Guard), kes oli Lorca armastaja. N. Liidu kirjanduslik nädalaleht ei avaldanud seda osa intervjuust ja Aleixandre, vastavalt hispaania pressile, protesteeris.

Tõlkimiseks valitud nn. „progressiivsete" kirjanike kõrval nõukogud võivad avaldada survet tõlkijale dramatiseeritud sünonüümide kasutamiseks, noppides ja valides ainult negatiivsemaid sünonüüme. Goethe „Faust" muutub niiviisi sõjakaks ateistlikuks teoseks.

Sama on muidugi lähenemine Boccaccio „Decameronile", mis ei ole mitte tõlgitud selle kirjandusliku väärtuse, vaid ainult selle vaimulike vastase tendentsi tõttu.

N. Liidu valitsus otsustab, andes instruktsioone tõlkimiseks ja levitades selliselt kohandatud raamatuid välja miljonites eksemplarides.

Progressiivsed välisautorid, kes on teinud eksitusi, kasutades Marxi ja Engelsi venevastaseid väljendusi, avaldatakse lühendatud kujul. Siin märkis A. Rannit, et ta on kohanud tihti silmapaistvaid vasaku tiiva intellektuaale, kes on täielikus teadmatuses, et mitmed Lenini, Maxim Gorki, Marxi ja Engelsi artiklid on keelatud N. Liidus. Neid on väga rohkesti. Rainer Maria Rilke kuulus väljendus tema kirjas Leonid Pasternakile (luuletaja isale): „Bolshevism on uus tatarlaste ike", on muidugi kustutatud ja kiri hävitatud.

Rääkides Rilkest, ta oli N. Liidus keelatud 50-ndais aastais, aga viimasel kahel aastakümnel on neli köidet tema valitud luuletusi (neist kolm väikesed broshüürid) ilmunud. Suurem antoloogia on avaldatud andeka luuletaja Konstantin Bogatõrjevi väga täpses, peenes ja õige luule tundega tõlkes. Bogatõrjev ise mõrvati N. Liidu salapolitsei poolt 18. juunil 1976 Moskvas, 51-aastasena.

1979. a. vene kirjanik ja kriitik Grigori Syirsky, kes 1980. a. lõpul N. Liidust eksiili saadeti, avaldas Pariisis oma memuaarid pealkirjaga „Hukkamise paigal", mille ta pühendas Bogatõrjevile. Pühendusses oli öeldud: Konstantin Bogatõrjevi, sõbra, klassikaaslase, poeedi mälestuseks, kes toorelt mõrvati, kuna ei vangla, ei Moskva ülikooli haigla ei suutnud likvideerida tema personaalsust.

Tähtis on ilukirjanduslike teoste vene keelde tõlkimisel ka nende sissejuhatus. N. Liidu lugeja peab olema haritud Miltoni, Blake'i, Baudlaire'i või Rilke marksistlik-leninistlikus valguses lugemiseks. See võib näida koomilisena, aga nõukogude tsensuur ja ametlik nõukogude kriitika on väga tõsine asi.

Hoolimata Nõukogude perversusest ja toorusest, kellele kunstipärane kirjandusliku teose väärtus, kui see ei ole kooskõlas dogmaatikaga ja poliitiliste nõuetega, ei tähenda mittemidagi, ja seal on ka midagi head tõlkekunsti kasuks.

See hea seisneb faktis, et mõned esimese klassi luuletajad, kel on keelatud nende oma tööde avaldamine mõnikord aastaid, nagu Boris Pasternak, mõnikord aastakümneid nagu Anna Ahmatova, on produtseerinud suurepäraseid tõlkeid:

see avaldus eriti Stalini ajal, aga on jätkunud ka Hrushtshovi ja Brezhnevi ajal. Kuulus näide on Joseph Brodsky, kelle oma tööd olid ja on ikka veel keelatud, aga kes elades Leningradis, on saanud tõlkijana töötada.

● 25. jaanuaril toimus Adelaide'is pidulik jumalateenistus koos leerilaste õnnistamisega. Õpetaja J. Aarik õnnistas leerinoori Kadri Auväärt, Tiina Helmi Kurvits, Heidi Prinz, Aare Prinz, Andrew John Raestas, Tarmo Paul Rohtla, Peter Martin Salu, Thomas Guido Sarapuu, Mati Tabur, Vello Tabur ja Aaron Tamme said täisõiguslikeks koguduse liikmeiks. Peale õnnistamist koguneti Eesti Majja, kus lastevanemad ühise leeripeo olid korraldanud. Seal tervitas külalisi lastvanemate poolt R. Auväärt ja noorte poolt tänas vanemaid T. Tohtla. Leeripäeval oli temperatuur 42,5 C.

Kommentaarid

Samal ajal kui raudeesriide taga tuntakse suurt teraviljanappust ning inimesi ja loomi ähvardab toidupuudus, tunnevad ameeriklased muret suure viljasaagi pärast, mis tõotab käesoleval aastal kujuneda rekordiliseks. Farmerid muretsevad juba praegu, mis suure saagiga peale hakata ja tõenäoliselt oli ka president Reagani otsus venelastele ameerika viljaaitade uste uuesti avamiseks tingitud farmerite ja nende mõjuvõimsate organisatsioonide suurest survest. Pealegi peavad farmerid arvestama Valges Majas alustatud suure kokkuhoiupoliitikaga, mistõttu põllumajapidamised ei saa tulevikus enam arvestada riiklikku toetust põllumajandusaadustele.

On omamoodi kurioosumiks, et vaatamata rikkalikkudele saakidele on farmerid tõsiselt mures oma sissetulekute vähenemise pärast, kuna loodetava kasumi neelavad üha suurenenud transpordi, pakkimise ja turustamise kulud. **Pidevalt on tõusnud ka tööliste palgad ja paljud farmerid kurdavad murelike nägudega, et seoses kulude tõusuga 15—20 protsendi võrra ei ole neil loota suuri kasumeid vaid heal juhul võivad nad ainult ots-otsaga kokku tulla ning tulud ja kulud tasakaalustada.**

Ehkki nisusaagi koristamine on praegu veel käimas, ei ole enam kahtlust, et Ühendriigid lähevad vastu rekordilisele nisusaagile, mida kalkuleeritakse 2,8 miljardi bushelile, mis ületab 19 protsendi võrra möödunud aasta saagi. Maisisaak ei ole nii rikkalik ning selle suurust hinnatakse 7,1 miljardi bushelile. See jääb teatud määral maha 1978. aasta ja 1979. aasta rekordsaakidest, kuid on siiski 7 protsenti suurem möödunud aastal põua tõttu napiks jäänud saagist. Head saaki loodetakse ka sojaubade produtseerimisel kus saak võib tõusta 2 miljardi bushelile.

Kuna Ühendriikide farmerid on saanud kaks aastat järjest suure saagi, siis on laod vilja täis ning asjatundjad kalkuleerivad, et umbes saanud kaks aastat järjest suure saanisusaagist tuleks välisturgudel maha müüa. Kuid kes on ostjad ja kui suured võimalused on suurte müügitehingute sõlmimiseks? Need on küsimused, mis valmistavad Ühendriikide põllumajanduse ministeeriumile palju peavalu, eriti veel arvesse võttes, et kogu maailma teraviljasaak ületab kolme protsendi võrra eelmise aasta saagi. See toob kaasa olukorra kus võistlus teravilja müügiturgudel suureneb ning ameeriklastel ei ole enam nii kerge suuri soodsaid müügitehinguid sooritada nagu eelmistel aastatel.

Kui president Reagan farmerite survel teraviljamüügi kitsendused N. Liitu kaotas, siis tehti seda suures lootuses, et Kreml sirutab kohe oma käe ameerika teravilja järele. Asi ei ole arenenud siiski nii libedalt nagu loodeti ja venelaste viljamüügi ostutehingud on Washingtonile praegu veel suureks müsteeriumiks. Ühendriikide põllumajanduse ministeeriumis kalkuleeritakse, et N. Liidu teraviljasaak sel aastal on umbes 200 miljonit meetrimõõdustiku tonni — see on 36 miljonit tonni vähem kalkuleeritust. Kui Moskva tahab oma lihatoodangut hoida praegusel tasemel, siis peab ta importeerima vähemalt 38 miljonit tonni nisu ja teisi teravilju. Ameeriklased lootsid, et venelased ostavad pärast teraviljamüügi keelu kaotamist Ühendriikidest vähemalt 13 miljonit tonni teravilja, kuid Moskva kaupmehed on suurte ostu lepingute sõlmimisel olnud väga tagasihoidlikud.

Näib, et teraviljamüügi kitsenduste ära kaotamine N. Liitu aitas süvendada president Reagani head vahekorda farmeritega, kuid see ei parandanud Washingtoni suhteid Moskvaga. Kreml tahab ilmselt anda Valgele Majale õppetundi ja selleks pakuvad häid võimalusi käesoleva aasta vaba maailma head viljasaagid, mille tulemusena maailmaturgudele paisatakse suuremates kogustes müügile nisu ja teisi teraviljasorte.

☆

Kui USA president Reagan rõhutab pidevalt Ühendriikide sõjajõudude tugevuse ja löögijõu

(Järg lk. 3)

H. KIRIK
Insurance
Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

tõstmise vajadust, kerkivad esiplaanile mitmesugused probleemid, mis ei anna Ühendriikide sõjaväele kõigeparemat atestatsiooni ja kinnitavad, et presidendil tuleb koostöös Pentagoniga teha tõsiselt tööd ja rakendada reforme kui ta tahab oma eesmärgile jõuda.

Kui president Reagan on seni pannud Ühendriikidele sõjalise jõu tõstmisel pearõhu peamiselt relvastuse tugevdamisele ja moderniseerimisele, siis peab kahjuks konstateerima, et see moodustab ainult ühe osa programmist. Selle kõrval on teisele kohale taandunud sõjaväe elava jõu küsimus, mis praktiliselt on isegi olulisem kui sõjaväe varustamine moodsate masinatega. Elava jõu organiseerimise raamides on eriti pakiliselt viimasel ajal hakatud käsitama naissõdurite küsimust, kuna kogemused kinnitavad, et palgaliste naissõdurite osa sõjaväes on ülehinnatud ja naised ei suuda sõjaväes kaugeltki täita neid ülesandeid ja ületada neid raskusi, milleks mehed on võimelised. Kuid kõrvuti naissõdurite küsimusega on hakatud elavalt üldiselt käsitama ka vabatahtliku palgalise armee võitlusvõimet ning leitakse, et selline sõjavägi ei ole kaugeltki sellise löögivõime ja moraalselt tugeva tagapõhjaga nagu sundusliku sõjaväeteenistuse alusel konstrueeritud sõjavägi.

Kahtlused naissõdurite rakendamiseks on arenenud juba nii kaugele, et naiste palkamine sõdurite ossa on pandud esialgu seisma. Pentagoni kindralid on jõudnud seisukohale, et Ühendriikide palgalise sõjaväe väljaarendamine on hakanud arenema vales suunas, kuna naistele on antud üha suurem osatähtsus võitlustegevuses, kus naiste füüsilised ja vaimsed võimed on veel täielikult välja proovimata. Kogemused näitavad juba, et palju naissõdureid jääb rasedaks ning ootamatute võitluste puhkemisel ei saa neid kasutada, nad vajavad ka eraldi magamisvõimalusi ja tervishoidlisi tingimusi.

Kuid vaatamata nendele puudustele on Ühendriikide sõjaväes viimastel aastatel rakendatud üha rohkem naisi — seda sel lihtsal põhjusel, et mehi ei ole vabatahtlikkuse alusel vajalikul määral võtta. Mõned eksperdid on isegi arvamisel, et Ühendriikide vabatahtlik palgalise sõjaväeteenistuse süsteem oleks juba ammu kokku varisenud kui naisi poleks rakendatud sõjaväes üha tähtsamatele ülesannetele, mis on nad viinud eesliinide lähikonda, paljudel juhtudel isegi otseselt eesliinile.

Antud olukorras tekib Ühendriikide sõjaliste olukordade organiseerimisel väga kummaline ja paradoksaalne olukord — ühest küljest tahab president Reagan lähemate aastate jooksul sõjajõudusid suurendada 200.000 sõduri võrra, kuid teisest küljest hakatakse Pentagonis naiste osatähtsust sõjaväes piirama. President Reagan on seni olnud kummalisel kombel kategooriliselt sundusliku sõjaväeteenistuse vastu ja samal seisukohal on üldiselt ka praegune administratsioon. See hoiak tundub aga täielikult ebaloogilisena kui president ja valitsus tahavad suurendada Ühendriikide sõjalist tugevust. Presidendil ja tema nõuandjatel ei ole nähtavasti veel selge, et sõda ei võideta palgaliste naissõduritega, vaid sõjaväega, kus iga meessoost noor on saanud juba rahuajal vajaliku sõjalise ettevalmistuse ning on valmis oma kodumaad, vabadust ja demokraatlikku riigikorda relvaga käes kaitsma.

AMI

Värskemad uudised loete „VABA EESTLASEST"

Eesti trükikoda teenib eestlasi ja kanadlasi

„Oma Pressi" väikesest algatusest on kujunenud moodne trükikoda

Kui eestlaste laviin ligemale 30 aastat tagasi Euroopast Kanadasse saabus siis asutasid ettevõtlikud mehed siin üksteise järele mitmesuguseid ettevõtteid ja tööstusi, milledest osa on jäänud püsima kuni tänapäevani ning teeninud kõrvuti eesti ühiskonnaga ka kanada ühiskonda, võites oma kvaliteetse tööga ja kõrge ärieetikaga üldise lugupidamise. Üheks selliseks ettevõtteks on ka trükikoda „Oma Press", mis on oma tegevust viimaste aastate jooksul pidevalt laiendanud ja oma sisseseadeid uuendanud ja moderniseerinud, et rahuldada kõigi trükitööde soovijate mitmekesiseid nõudmisi.

„Oma Press" ei tekkinud kohe pärast eestlaste laviini saabumist 1950-nendate aastate algul, vaid ettevõttele pani trükitööline V. Niit aluse ligemale 15 aastat hiljem. Trükikoja asutamine oli suurel määral tingitud ka ajaleht „Vaba Eestlase" eraldumisest kirjastus ORTO juurest ja omal käel tegevuse alustamisest.

Ajaleht vajas trükkimiseks trükikoda ja selle ala asjatundjaid ning see oli ka tiivustavaks teguriks „Oma Pressi" asutamisele.

Trükikoda tegeles peale ajalehe trükkimise veel raamatute ja ajakirjade trükkimisega ja tegi vähemal määral mitmesuguseid trükitöid.

„Oma Pressi" tegevus sai uut hoogu ja indu kui V. Niit müüs trükikoja 1974. aastal kolmele mehele — Alfred Tammele, E. Pihlbergile ja soomlasele J. Huotarile. Alfred Tamm on enda õlgadele võtnud ettevõtte juhtimise ja töö organiseerimise kuna J. Huotari ja E. Pihlberg vilunud trükitööliste-na hoolitsevad trükikoja käigus hoidmise eest. Kolmanda trükitöölisena on trükikojas rakendatud eestlane T. Pettersson, kes tegeleb peamiselt trükkijana.

„Oleme oma tegevust viimasel ajal tunduvalt laiendanud ja uusi masinaid juurde muretsenud," jutustab „Vaba Eestlasele" mänedzheri ülesannetega tegelev A. Tamm.

„Samuti oleme trükikoja laiendamiseks üürinud trükikoja kõrval asuvad tühjaks jäänud ruumid ja praegu võib tööstuse alla kuuluvat põrandapinda arvestada ligemale 4000 ruutjalale.

Äsja ostsime ka kaks uut ladumasinat ja Heidelberg tsilinderpressi, mis võimaldab raamatute ja isegi ajalehtede trükkimist, kuigi meil on ajalehtede trükkimiseks „Oma Pressi" asutamisel ostetud vana Miehle'i press. Samuti oleme viimasel ajal juurde ostnud offseti tehnikas töötava väikese masina, kuid lähemal ajal on kavatsusel selle tehnikaga töötamiseks muretseda uut suuremat masinat. Vanast masinate pargist on järele jäänud ka veel väike Heidelbergi trükimasin ja Kelly trükimasin raamatute trükkimiseks. Peale selle on trükikojas veel terve rida väiksemaid masinaid ja varustust, mis on mitmekesiseks tööprotsessiks vajalikud."

A. Tamm rõhutab eriti, et „Oma Pressi" trükikojal on kasutada mitmes valikus eesti tähtedega trükikirjasid, mis annavad kirja valimisel suuri varieerimise võimalusi. Trükikoja töö kapatsiteet on tunduvalt tõusnud ja töötempo kiirenenud pärast seda kui suurte kogemustega soomlane J. Huotari hakkas senisest suuremal määral andma „Oma Pressi" trükikojale oma tööpanust.

Milliseid trükitöid teeb „Oma Pressi" trükikoda? A. Tamme seletustest selgub, et nende tööde nimekiri on võrdlemisi laiaulatuslik. Praegu trükib trükikoda kahte ajalehte — kaks korda nädalas ilmuvat „Vaba Eestlast" ja eesti sõjaveteranide häälekandjat „Võitlejat."

Kuid trükikoda laob ja trükib ka raamatuid ja ajakirju, näiteks kultuuriajakirja „Mana", albumeid ja mitmesuguseid usulisi väljaandeid.

Sellele lisaks tehakse aga trükikojas ka mitmesuguseid väiksemaid trükitöid — nagu laululehed, igasugused kutsed, trükitud ex-librised, kontoritarvete trükitöid, reklaamlehti, nimekaarte jne. Loomulikult moodustavad suure osa trükikoja tööhulgast ka kanada ettevõtete poolt antud tellimised ja tulevikus kavatsetakse seda sektorit tunduvalt laiendada, milleks on ka häid väljavaateid, isegi kooliraamatute trükkimise näol.

„Kahtlemata peame tulevikus erilist rõhku panema töö hankimisele kanada sektorist, kuna tööstuse tulevikku ei saa ainult eesti ühiskonnale rajada.

Kuid oleme alati valmis eesti ühiskonda kiirelt ja rahuldavalt teenima, eriti raamatute ja ajakirjade trükkimisel,"

lõpetab oma vestluse „Vaba Eestlase" esindajaga A. Tamm.

ESTRA VÄLI-TOOMPUU

Maa ja loodus inspiratsiooniks

Estra Väli-Toompuu räägib kanadalastele oma kodumaast, laulust ja uuest heliplaadist

Kanada suure kindlustusseltsi Life Assurance Company ajaleht „Pelikan" on avaldanud pikema mitme pildiga varustatud artikli Torontos tuntud eesti lauljatarist Estra Väli-Toompuust, kirjeldades tema kirevat põgenikupõlve elukäiku, muusikalist karjääri ja tööd Life Assurance Co. juures. Artikkel on erakordselt heatahtlik ja sõbralik ning puudutab seoses Estra Väli-Toompuu elukäigu kirjeldamisega ka Eesti traagilist saatust ja N. Liidu okupatsiooni.

Artiklis mainitakse, et Estra Väli-Toompuu töötab äripäevadel Canada Life'i investeeringute arvestamise osakonnas, kuid nädalalõppudel esineb ta lauluettekannetega mitmesugustel eestlaste pidustustel ja koosviibimistel, esitades klassikalist ja eesti rahvuslikku muusikat.

Estra hääl on arenenud mõjuvaks kontra-aldiks sellest ajast peale kui ta noore tüdrukuna elas ilusa Baltimere ääres, Eestis, ütleb autor.

Möödunud kuul sai teoks tema suur unistus, kuna müügile ilmus tema poolt sisselauldud heliplaat „Estra Väli-Toompuu sings Estonian songs".

Edasi märgitakse, et Estra Väli madal alt sobib hästi tema kodumaa nukratele lauludele, milledes reflekteerub selle maalilise maa kurb minevik. Tema poolt väljavalitud lauludes kajastub ka ta oma mineviku traagika kui ta kaotas oma vaba kodumaa, kui ta kaotas tuleõnnetuse tõttu oma vanemad ja kui ta kaotas sõjas oma noore venna, kelle venelased mobiliseerisid ja sõtta saatsid.

Nendes kajastub ka põgenemine kodumaalt Rootsi kui Estra oli 20-aastane, elu Rootsis ja lõpuks uue elu alustamine küllusliku ja vabas Kanadas.

Estra räägib ajalehele ka oma talulapse ilusast lapsepõlvest Saaremaal, looduse armastusest ja varajasest huvist laulu vastu. Ta ütleb, et elu maal ja loodus inspireerivad teda laulma ja ta laulab igal hommikul ka siin Kanadas kui ta viibib Simcoe järve ääres oma suvemajas.

Ta saabus Kanadasse üle Iirimaa aastal 1950 koos oma esimese mehe ja poja Teeduga, kes nüüd on 35 aastane. Üheksa aastat tagasi kaotas ta oma esimese mehe kuid abiellus uuesti. Kõneledes Kanadast, mainib Estra Väli-Toompuu, et see on hea maa, kus elada.

Ta ütleb, et praegused nooremad generatsioonid ei tea, mis tähendab elada ilma vabaduseta ja milline suur väärtus on vabadusel.

Eestlased elasid sõja ajal vene ja saksa okupatsioonide all ja praegu valitseb Eestis vene okupatsioon. Need olid rasked ajad, kus inimene ei saanud enam usaldada isegi oma parimat sõpra, kuid need ajad kasvatasid ka eestlastest tugevad individualistid, ütleb Estra Väli-Toompuu.

Juudi kaitseliit võistlusvalmis

Ettevalmistused kokkupõrgeteks Ku-Klux-Klan'iga

LOS ANGELES — 13-aastane tüdruk tõstab raske .38-kaliibrilise revolvri käsivarre kaugusele ja hakkab sihtima paksu terasvaadi suunas. Teine samaealine tüdruk vajutab päästikule ja vabastab kolm kõrvulukustavat seeriat ning ta näol levib lai rahuldustunnet väljendav ilme. Nii kirjeldab teismeliste juutide laskeharjutusi „Los Angeles Times".

Veidi hiljem 16-aastane poiss, kes keeldub ajakirjanikule oma perekonnanime andmast, aitab oma lapsenäoga nooremal vennal suruda tugevat pool-automaatset BK 91 vastu õlga; see relv on versioon Lääne-Saksamaa sõjaväe G 3 rünnakpüssist.

Vanem vend aitab tasandada relva tugevat tagasilööki ja noorem hakkab innukalt tulistama reas olevaid inimsiluette, mis trükitud pabermärklaudadele ja kaunistatud helevalgete haakristidega.

Need on näited võibolla sadadest inimestest Los Angeleses, ulatudes teismelistest kuni pensionärideni, keda treenitakse mitmesugustes kohtades Santa Clarita Valley's viimase kümne aasta jooksul.

Treeningut organiseerib sõjakas Jewish Defence League (Juudi Kaitseliit), et olla valmis suurenevate uus-natsistlike gruppide ja Ku-Klux-Klani rünnakute vastu.

Sealne juudi kaitseliidu ülem Barry Krugel ütleb siiski, et tema arvates ei ole rassisõda või teine holocaust lähedal, aga võimalik vägivald juutide vastu on reaalne, mistõttu juudid tahavad oma rahvast ettevalmistada iga võimaluse vastu. Nad peavad olema valmis enesekaitseks.

Kaitseliidu ettevalmistus toimub kahes järgus. Esimeseks on tutvumine relvadega algajaile teismelistele ja teine edasijõudnute klass nendele isikutele, kelle kohta Krugel ütles, et nad on näidanud üles lubavat aktiivsust.

Edasijõudnute klass, mis hõlmab relvade treeningu ja instruktsioonid olukordadeks, nagu tule all üksest väljumine, on tavaliselt 10-liikmeline.

Krugel, Juudi Kaitseliidu juht Irv Rubin ja relvade ekspert David, kes keeldus oma perekonnanime andmisest, arvestavad, et 400—900 inimest on lõpetanud sealses piirkonnas põhikursuse pärast 1971. a. mil nendega alustati.

See pool-sõjaline organisatsioon, mida juhid ei pea siiski sõjaliseks, kuna nad ei soovi, et politsei teeks neile tüli nende tegevuse pärast, ei ole USA-s harukordne nähe. Uus-fashistlikud grupid, nagu Ku-Klux-Klan, on äsja teatavaks teinud samasugused treeninglaagrid oma liikmeile. KKK ja Hare Krishna usuline sekt on FBI kontrolli all illegaalsete relva peidukohtade avastamise pärast. Kuid Juutide Kaitseliidu üle ei ole mingit kontrolli.

Kaitseliidu täpne suurus ja liidu arsenali koosseis on teadmata.

Kuid Krugel ütles, et nimetatud relvade kõrval on relvalaos mõned Ruger Mini-14-s püssid, kergelt muudetud versioon M. 14 püssist, mis oli ameeriklasil standardrelvaks Vietnami sõja esimestel aastatel; mõned M-1 karabiinid, mis on samuti kasutusel olnud USA armees ja teatud arv .22 kaliibri püsse.

Isegi nooremad treeningust osavõtjad väljendavad fatalistlikku arusaamist relvastumise vajadusest.

„Kui õigust ütelda, siis relvadest tulistamine ei ole alati lõbus," ütles 13-aastane tütarlaps, kes oli sündinud Egiptuses, aga elab nüüd Los Angeleses. „Aga ma ütlen teile, et palju hirmsas on see olukord, kui Klansman sihib relva sinu suunas".

EESTLASED MAAILMARADADEL

● Eesti Komitee Naissektsiooni loenguõhtul märtsi lõpunädalal oli pikem ettekanne helilooja Eduard Tubinalt, kes rääkis oma ooperist „Barbara von Tisenhusen". Sellenimeline ooper valmis heliloojal 1968. a. suvel. Libreto oli koostanud Jaan Kross Aino Kallase samanimelise novelli ainel. Ooperi tellis heliloojalt „Estonia" tookordne muusika- ja kirjandusala juhataja Aare Mikk 1966. aastal. Teost mängiti „Estonias" umbes 50 korda ja suure menu osaliseks sai ka „Vanemuise" lavastus.

● Soome matka alustasid 25. märtsil New Yorgist Rudolf Hämar ja Eric Puskar. Ned lendasid Helsingisse, et osa võtta Varsinais Suomalainen Osa kunta 75. aastapäevast, kusjuures E. Puskarile selleks reisiks anti soomlaste poolt stipendium. Mõlemad esindavad korporatsioon Rotaliat, kellega märgitud osakond on sõpruslepinglane Eesti vabaduse ajast peale. Samaaegselt on rida teisi osakondi teatavaile surveile alistatuina lepingud teiste eesti akadeemiliste org-idega Läänes lõpetanud.

VABA EESTLANE

Maksab Kanadas:		Väljaspool Kanadat
Aastas	$38.—	$42.—
Poolaastas	$21.—	$23.—
Veerandaastas	$11.—	$12.—
KIRIPOSTIGA		
Kanadas:		USA-s:
Aastas	$61.—	$67.—
Poolaastas	$33.—	$35.50
Veerandaastas	$17.—	$18.50

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $76.—, poolaastas $38.—, veerandaastas $20.—
Aadressi muudatus 50 centi. Üksiknumbri hind 50 centi

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"
Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „ ______
19 . Tellimise katteks lisan $ ______ siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).
Nimi ______
Aadress ______

Eesti keelt võib õppida kõigis Soome ülikoolides

JYVÄSKYLÄ — Uuendusesd kooli alal võimaldavad pikaajalist eesti keele õppimist Jyväskylä ülikoolis alates eeloleva sügisega, seletas dotsent Toivo Kuldsepp eesti keele ja kultuuri päevadel, mis hiljuti toimusid viiendat korda Jyväskylä ülikoolis. Luuletajale ja keelemehele Villem Grünthal-Ridalale pühendatud päevade eesmärk oli tähelepanu suunata eesti keele õppijaile ja eesti keele ja kultuuri harrastajaile.

OOTAMATULT LAHKUNUD KALLIST ABIKAASAT JA ISA

HUGO VALTER'it

sündinud 13. detsembril 1922
surnud 10. augustil 1981

mälestavad sügavas leinas

Ei hauas lõpe elupiir —
ka sinna tungib armukiir!

abikaasa **HELJE**
lapsed **KRISTIINA, ELLEN ja EERIK**

UNUSTAMATA KULLAKALLIST TÜTREMEEST JA ÕEMEEST

HUGO VALTER'it

mälestavad valusas leinas

LINDA ja EDWARD JUHKAM
HALJAND JUHKAM perekonnaga
Los Angeleses
SUGULASED ROOTSIS

KALLIST VENDA JA ONU

HUGO VALTER'it

sündinud 13. detsembril 1922
surnud 10. augustil 1981

mälestavad sügavas leinas

vend **LEMBIT** abikaasaga
LINDA ja RITA

ARMAST HEAD SÕPRA

HUGO VALTER'it

leinavad

ANITA TIMMELMANN lastega
AUGUST TOMBAND abikaasaga

UNUSTAMATUT ARMAST SÕPRA

HUGO VALTER'it

mälestavad sügavas kurbuses

HILDE ja LIIVI HERMANN
HENN RÜNDVA perekonnaga
ALFRED VAHI perekonnaga

LAHKUS IGAVIKKU

JOHAN REBANE

Mälestavad leinas

HUGO ALLISMAA abikaasaga
EDUARD KALJASTE abikaasaga
ELMAR MUILAS perekonnaga
LEIDA REIMO
CARL RAJAMETS

ARMAST ABIKAASAT, EMA JA VANAEMA

THERESE ELISABETH SAALMANN'i

neiuna Ilter
sündinud 6. augustil 1900 Nõmmel
surnud 26. juulil 1981 Torontos

mälestavad sügavas kurbuses

ADOLF
MAIRE ja JÜRI
MERIKE ja HILLAR

MÄLESTAME KURBUSES

MELANIA OAD'i

sündinud 12. novembril 1894 Kihnus
surnud 10. augustil 1981 Torontos

OMAKSED

OOTAMATA SURMA LÄBI LAHKUS KALLIS EMA

SINAIDA MAGDALENA MESILANE

Neiuna Roosileht
Sündinud 22. oktoobril 1899 Undlas
Surnud 5. augustil 1981 Torontos

Muld ei mälestusi
matta suuda!

Mälestab sügavas leinas

TÜTAR abikaasaga

MEIE HEAD JA ARMAST SÕPRA

OSKAR VARIK'ut

mälestavad leinas

Puhka rahus!

MIRALDA HOLMES
REIN HOLSMER perekonnaga
ARTUR JÄRVISTE perekonnaga
RAID ja INES VÄIKEMÄE

HEA SÕBER

JOHAN REBANE

Sind mälestavad

OSKAR ja HILDA TABUR
REIN TABUR perekonnaga

LUGUPEETUD ÕPETAJAT

HUGO VALTER'it

mälestab kurbuses

TORONTO EESTI KESKKOOL

KAI KÄÄRID

MAALID MÜÜGIL suures valikus.
Helistage ette 225-5595.
390 Princess Ave., Willowdale

VAIPADE & MÖÖBLI PUHASTUS

auruga „steamcleaning"
HEL. ERIK LOKBIK 447-9834

DR. S. BROGOWSKI

OPTOMETRIST (OPTIK)
Tel. 531-4251
412 RONCESVALLES AVE.
AT HOWARD PARK

MANN'i

vas kurbuses

a JÜRI
ja HILLAR

OMAKSED

LANE

leinas
kaasaga

ut

LMES
R perekonnaga
STE perekonnaga
VÄIKEMÄE

ILDA TABUR
R perekonnaga

s

ESTI KESKKOOL

. S. BROGOWSKI
PTOMETRIST (OPTIK)
Tel. 531-4251
RONCESVALLES AVE.
AT HOWARD PARK

ARMAST KOLLEEGI

HUGO VALTER'it

mälestavad leinas

LYDIA ARUVALD
ENDLA KOMI
ALLAN LIIK
LAINE LOORAND
HANS LUPP
ENE LÜDIG
LEIDA MARLEY
EDGAR MARTEN
AINO MÜLLERBECK
JUTA PUHM
HENN RÜNDVA
ANNE LIIS TÜLL
ELLEN TÜLL-SALUMETS

TORONTO KOLMAINU EESTI EV.-LUT. USU KOGUDUS
Kirik: 619 Sherbourne St., Toronto (Sherbourne'i allmaa jaam on kiriku kõrval).
Õpetaja O. Gnadenteich
112 Fallingbrook Rd.,
Scarborough, Ont.

VABAÕHU - JUMALATEENISTUS Simcoe järve ääres hr. ja pr. Jaan Randsalu juures on pühapäeval, 23. augustil kell 12 päeval. Orelil G. Iltal. Järgneb koosviibimine kohvilaua ja einetamisega. Palutakse oma toolid kaasa võtta.

Meie südamlik kaastunne HELJE'le lastega abikaasa ja isa

HUGO VALTER'i

surma puhul

MARGOT ja HENNART
LEILI ja JAAN
ASTA ja OSVALD
ANNE-MAI ja SULEV
LIIA ja KARL
ASTRID ja KALJU

Head sõpra

HUGO VALTER'it

mälestavad

J. ESTER
A. HALJASMAA
J. HEINSAAR
K. KURM
M. SOOSTAR
perekondadega
MAI KOGGEL
JAAN MÄNNISTE

Meie südamlik kaastunne HELJE'le lastega abikaasa ja isa

HUGO VALTER'i

surma puhul

TORONTO PÕHJALA TÜTRED

Lahkus meie hea ja unustamata sõber

JOHAN REBANE

Mälestavad kurbuses

ENDEL VANASELJA
TOOMAS VANASELJA
ERIK ja GRETA HOPPE
HELMUT ja LAINE MANS

Heatahtlikku ja abivalmis lelle

HUGO VALTER'it

mälestab

Kui üks süda ja üks hing!

LEMBITU MALEV

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA
Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.
M. WAYNE HAMILTON
Funeral Director
723 Mount Pleasant Rd.
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 ● 489-8002

Varalahkunud

HUGO VALTER'it

mälestab

PEETER

Armast

HUGO VALTER'it

mälestab kurbuses

perekond KÜTTI

GARDENIA
FLOWERS & GIFTS
362 Danforth Ave.
Toronto, Ont.
M4K 1N8
Tel. 466-1951 või 466-1502
Värsked ja esmaklassilised lilled igaks sündmuseks.
Kunstkäsitöid kinkideks: ehted, merevaik, nahktööd, puunikerdused, keraamika.
Räägitakse eesti, läti ja inglise keelt.

Kallist

HUGO VALTER'it

mälestavad

JOOSEP ja LIISI

Tublit eestlast

HUGO VALTER'it

mälestavad

KILLAMÄNGUD '81
MAAKONDLIKUD ORGANISATSIOONID ja TOIMKONNAD

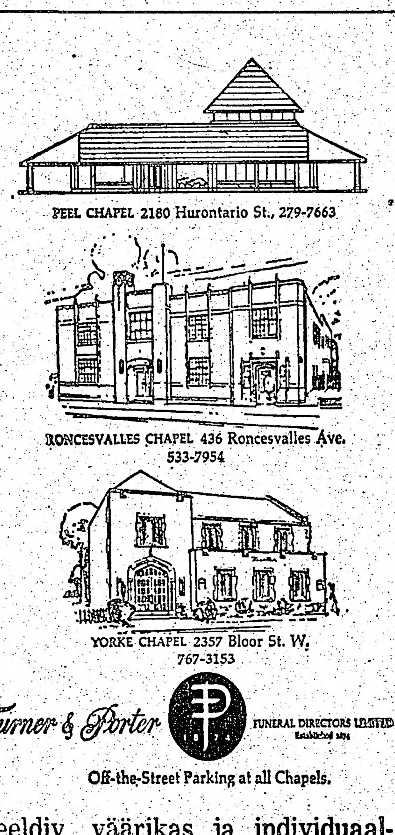

Meeldiv, väärikas ja individuaalset tähelepanu osutav teenimine. Oma parkimisplatsid kõikide matusemajade juures

Olümpiasportlane V. Ever surnud

Stokholmis suri 10. juulil omaaegne olümpiasportlane Valter Ever, sünd. 6. novembril 1902. a. Tallinnas.

Kadunu oli vabariigi algaastatel üks meie nimekamaid sportlasi, kelle nimel seisis rida aastaid Eesti rekord teivashüppes ja kõrgushüppes. 1924. a. lähetati Eesti meeskonnaga Pariisi olümpiale, kus võistles kaasa kauguses, kõrguses ja teibas, kuid ei tulnud medalitele. Tegi kaasa ka kümnevõistluse, kuid pidi terviserikke tõttu katkestama.

Samal aastal Varssavis peetud akadeemilistel maailmameistri võistlusel tuli kolmekordseks maailmameistriks: kauguses (6.55), kõrguses (1.78) ja teivashüppes (3.40).

Kallist kaas-virulast

HUGO VALTER'it

leinavad kurbuses

ELNA LIBE abikaasaga
KARL VAHTRA abikaasaga
ILSE PILVET

Armast sõpra

HUGO VALTER'it

mälestavad leinas

BRUNO ja ELSA
JAANUS ja REET
TOOMAS ja KATI

Kauaaegset rühmajuhti ja kaastantsijat

HUGO VALTER'it

mälestab

T.E.R.R. „KUNGLA"

Meie sügavaim kaastunne KRISTIINA VALTERILE tema isa

HUGO VALTER'i

kaotuse puhul

EESTI RAHVUSTEATER KANADAS PERE

ARSTID

LEO KANN, D.C.
DOCTOR OF CHIROPRACTIC
212 Dinnick Cr.
Tel. 489-0562

Kuke-Nikluse mälestusmärgid valmimas

Eesti Rahvuskomitee väljaandel tulevad peatselt trükist mitmevärvitrükis mälestusmargid postisaadetistele kleepimiseks prof. dr. Jüri Kuke surma ja ornitoloog Mart Nikluse vangipõlve viimiseks maailma avaliku arvamuse ette.

Margid on osa ERKÜ allüksuse, Eesti Vangistatud Vabadusvõitlejate Abistamistoimkonna (juhataja Olaf Tammark) töökavast. Markide müügist laekuv raha läheb Eesti vabadusvõitlejate ja nende perekondade toetamiseks, administratiivkulusid ei ole, kuna toimkonna liikmed töötavad vabatahtlikena ja hädavajalikeks asjaajamise kuludeks annab ERKÜ toimkonnale rahalist toetust.

(VES)

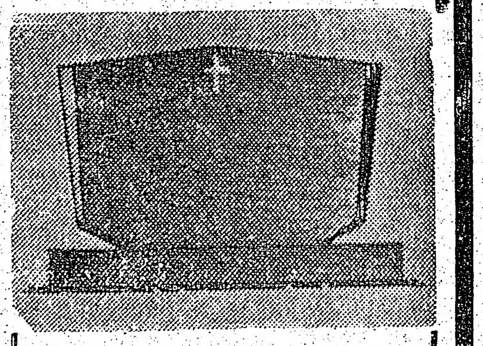

HAUAKIVID
Eesti ettevõte
YONGE MEMORIALS LTD.
2044 Yonge St., Toronto,
Ont. M4S 1Z9
(Davisville & Eglintoni vahel)
487-2147, õhtuti 447-1206
Nigul Virro

Ootamatult lahkunud tublit eestlast ja virulast

HUGO VALTER'it

mälestab leinas

VIRULASTE KOONDIS

Kauaaegset sõpra

HUGO VALTER'it

mälestavad

JAANUS KÄÄRID perekonnaga
ÄRNI KÄÄRID perekonnaga

Eesti Sihtkapital Kanadas
Annetused, testamendi-pärandused ja mälestusfondid on tulumaksuvabad. Suunake oma annetused noortele ja teistele eesti organisatsioonidele
Eesti Sihtkapital Kanadas
kaudu tulumaksuvaba kviitungi saamiseks. — Eesti Maja, 958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6

„VABA EESTLANE"
on valvel eestlaskonna üldhuvide eest!

SPORT

Spordiuudiseid kodumaalt

Viitnas toimusid N. Liidu allveeorienteerumise meistrivõistlused. Esimeseks oli poiujumine, kus Eesti naisvõistlejad ei pääsenud medaleile, Tiina Kompus oli viies 1336 punktiga, 16-aastane Tiina Krutov seitsmes — 1312, Katrin Viikant kaheksas — 1308 ja Kaie Part üheksas — 1298.

Tallinna mehed aga saavutasid kolmikvõidu. Esimeseks tuli Viljar Praks — 1356, teine Valeri Aleksandrov — 1342 ja kolmas V. Zaitsev — 1338. Tsooniujumises oli Kaie Part 13-es (1215), Katrin Viikant 15-es (1206). Meestest jälle parim Viljar Praks — 1240, kes kahel alal püsis esikohal 2596 punktiga.

★

Kadrioru staadionil toimus N. Liidu hüppesportlaste päev, millest N. Liidu tippsportlased osa võtsid ja ka kõik esikohad saavutasid. Eestlasist oli R. Lindal teivashüppes tagajärjega 5.00 9.-10. kohal. Kõrgust hüppasid Tarmo Valgepea ja Heikki Kask 2.18, Kalev Martsepp ja Vello Lumi 2.10. Kaugushüppajaist Arne Kärner 7.35, Ülo Niitmäe 7.29 ja Priit Raudsepp 7.12. Kolmikhüppes tuli kolmandaks Jaak Uudmäe tulemusega 16.63, mis on pärast jalavigastusest paranemist tema tänavune parim tulemus.

★

Luksemburgi viieetapilisel jalgratturite velotuuril tuli 72 osavõtja hulgas kolmandale kohale tartlane Richard Suun.

★

Pirita-Kose-Kloostrimetsa ringrajal toimus „Kalevi" XXI suursõit, millest kahe päeva kestel osa võttis 137 mootorratturit. N. Liidu ulatusega võistlustel ei käinud eestlaste käsi eriti hästi, väga mitmeil külgvankriga mootorratastel tuli sõit katkestada, kuna sõidukid ei pidanud vastu. Noorte 125 kuupsentimeetriliste klassis oli eestlasist parim teisele kohale tulnud Mart Lajal, aeg 40.42. Naiste 175 kuupsentimeetriliste klassis tuli kolmandale kohale Meeli Kalam 55.39,2, viies Luule Tull. Meeste 125 kuupsentimeetriliste klassis tuli esikohale Lembit Teesalu, kelle keskmine kiirus oli 125,6 km. See ala oli ka eestlaste parim, kus võideti kõik kuus esimest kohta, võitjale järgnesid 2) Jüri Preobrazhneski, 3) Tõnu Maro, 4) Villi Lepik, 5) Vello Salong ja 6) Kuno Ruber. Ka 250 kuupsentimeetriliste klassis oli L. Teesalu esimene, 2) Mati Reinup, 3) Sulev Mets, 4) J. Preobrazhenski, 5) Paul Kukk ja 6) Peeter Koval. 350 kuupsentimeetriliste klassis oli esimene Jüri Raudsik, neljas P. Kukk ja kuues Matti Savolainen.

Külgvankriga kuni 750 kuupsentimeetriliste klassis oli eestlasist parim kolmandale kohale tulnud paar, Lembit Kumm—Endel Haugas, viiendale kohale Heik Reitel—Kuulo Neuhaus, kuuendale Arno Pütsep—Valdeko Tepaskent.

★

Kiievis peetud autovõidusõidu meistrivõistluste teisel etapil läks hästi eesti sportlasel Jüri Orustel, kes võitis Nõukogude Liidu meistritiitli väikevormelite sõidus. Vormelis „Easternitel" tuli teisele kohale Edgar Lindgren, neljandaks Toivo Asmer, viieteistkümnendaks Mait Luha, 18-eks Arvo Tann.

★

Riias toimusid 20-ndad karikavõistlused, kus võisteldi kuuel alal, naiste 200 m, kettaheites ja odaviskes, meeste 5000 m, kõrgushüppes ja odaviskes. Võistluse silmapaistvamad tulemused olid: Dainis Kula odavise 86.84, Janis Bojarsi uus Läti kuulitõukerekord 20.18, Aleksandr Obizhajevi uus Läti teivashüpperekord 5.62. Eestlaste käsi ei käinud hästi ,naiste 200 m eeljooksus A. Meri ei pääsenud finaali, kettaheites jäi E. Kubi 60.82-ga neljandaks, H. Parts 58.26-ga seitsmendaks. Meeste 5000 m jäi V. Misler ajaga 14.06,07 kolmandaks, R. Valdmaa ajaga 14.19,22 viiendaks. Odaviskes oli T. Moorast viies, tema parim vise 81.80.

Spordimärkmikust

Argentiinlane Ricardo Hoffmann püstitas tipptulemuse kestvusujumises. Parana jõel ujus mees ühtejärge 481 kilomeetrit, milleks tal kulus aega 84 tundi ja 37 minutit.

★

Omapärane võistlus korraldati New Yorgis. Osavõtjail tuli jooksta pilvelõhkuja Empire State Buildingi tippu. 1575 trepiastet läbis võitja Peter Squair ajaga 10 minutit 59 sekundit.

★

Norra parlamendi alamkoda võttis häältega 54:24 vastu otsuse profipoksi keelustamiseks Norras. Selle seaduse vastu eksijaid võetakse kriminaalvastutusele. Rootsis on profipoks keelatud juba 1969. aastast.

★

100 m jooksu maailmarekordimees 34-aastane Jim Hines kavatseb jooksurajale tagasi pöörduda. Liigne kehakaal on olnud probleemiks võistlusvormi saavutamisel. 1968. a. kui Hines jooksis 9,95, kaalus ta 82 kg, möödunud aastal aga 9 kg rohkem. Nüüd on ta püsivalt katsunud kehakaalu vähendada ja poole üleliigsest normist ongi juba maha võtnud.

RISTSÕNA Nr. 1071

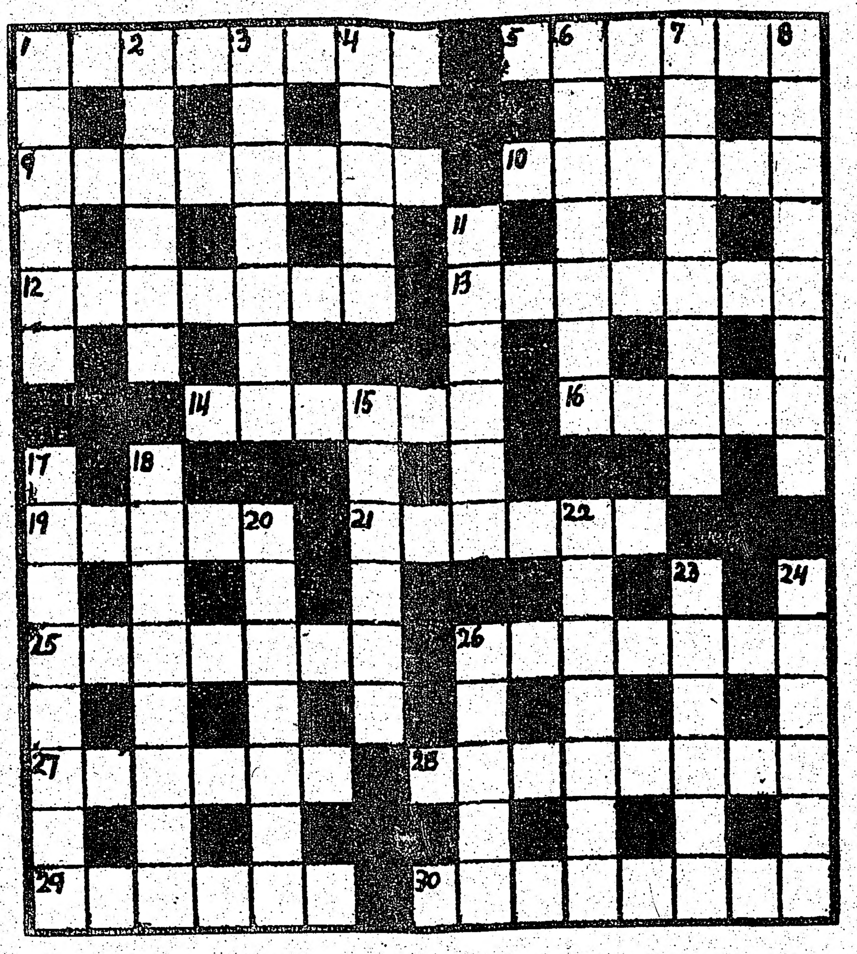

Põikread: 1. Kanada suurlinn, 5. Kepp, kaigas, 9. Munkade ja nunnade elukoht, 10. Ometi, ikkagi, 12. Juhtiv tegelane, 13. Hoopis, üsna, 14. Vilets, kehv, 16. Suur nimi muusika ajaloos, 19. Enda, 21. Astmeline pinnavorm, 25. Valama, 26. Inglise pealinna, 27. Inimesed, 28. Sõjaline tegevus, 29. Erutatud, ärevil, 30. Leelutus.

Püstread: 1. Kehtiv, 2. Noor abielunaine, 3. Mitte kergete, 4. Lühendatud mehenimi, 6. Kirjandusteose lõpposa, järellugu, 7. On kõrgemal ametnikul suurem, 8. Siidist tehtud ese, 11. Lihasuretaja, 15. Armsaim maa, 17. Matemaatiline mõiste, 18. Ülemine, 20. Meeldejääv sündmus, käändevormis, 22. Ninatark, 23. Kübarategija, 24. Armetu, 26. Vulkaanist voolav tuline mass.

Ristsõna nr. 1070 lahendus

Põikread: 1. Kannel, 5. Keiser, 9. Iravadi, 10. Pikk, 11. Turm, 13. Vein, 15. Iela, 17. Est, 18. Sekka, 21. Roa, 22. Liszt, 23. Pudel, 24. Ollus, 25. Vaher, 27. Ampel, 30. Ami, 31. Maret, 34. Ala, 35. Laip, 37. Muud, 38. Saan, 40. Alus, 42. Avesson, 43. Kukkel, 44. Imatra.

Püstread: 1. Kahvel, 2. Niin, 3. Erk, 4. Lakke, 5. Katik, 6. Edu, 7. Iiri, 8. Rivaal, 10. Pits, 12. Merd, 14. Esitama, 16. Loetelu, 18. Storm, 19. Kalur, 20. Apsat, 25. Vallak, 26. Hiis, 28. Paus, 29. Laduja, 32. Ahnel, 33. Edasi, 36. Paak, 37. Muna, 39. Ave.

⊕ Thirlmere Eesti Seltsi „Koit" korraline aastapeakoosolek peeti märtsi lõpul kohalikus Eesti Majas. Aruannetest selgus, et nii T.E. Selts kui selle allorganisatsioonid Segakoor, Naisring ja Näitering on 1980. a. jooksul tegutsenud mitmekülgselt ja edukalt. Ka majanduslikult on tegutsetud rahuldavalt. Tegevuskavas on ettenähtud jätkuv võitlus eestluse säilitamiseks, rahvuslike tähtpäevade pühitsemine ja koostöö Austraalia Eesti Seltside Liiduga. Uude juhatusse valiti esimees Helmut Juske, abiesimees Albert Vaha, sekretär Marge Kongas, laekur Marti Villig, majavanem Arnold Ruus ja juhatusliikmed E. Kallas ja J. Sinivee.

ILMUS — 1978. a. kauneim eestikeelne luuletuskogu

Ivar Ivask

„ELUKOGU"

I. Ivask püsib oma luules tugevate sidemetega Lõuna-Eesti vanemate sünnimullas. Tema nägemuslik luule Soomest, selle shamanlikust soome-ugrilisest tundest ja müstikast, aga ka oma ümbruskonnast mujal maailmas on tunderikas ja tähelepanuerk. Elukogusse on valitud paremik ta varem ilmunud kogudest.

320 lk. Hind $10.00 — saatekulu 50 centi

SAADAVAL „VABA EESTLASE" TALITUSES

ILMUS:

FRED LIMBERG

ISAMAA EEST

Eesti Vabariigi sõjajõudude organisatsioon ja juhtkond.

Lugeja leiab sellest raamatust 1028 nime, keda lugedes tekkib küsimus: kuhu nad on jäänud? Kuigi mõni neist on oma maise teekonna lõpetanud läänes, on enamus hävinenud koos Eesti riikliku iseseisvusega. Selles raamatus on tuhat meie sõjameestest leidnud sel viisil tagasihoidlikku meenutust.

Hind $18.00 pluss saatekulu 70 centi

MÜÜGIL VABA EESTLASE TALITUSES

ILMUS TEINE TRÜKK INGLISKEELSEST KOKARAAMATUST

„Cooking Estonian Style"

Hilja Treumuth ja Viivi Piirisild

430 retsepti ★ Hind koos saatekuluga Can. $ 13.—

Tellimisi võtab vastu „Vaba Eestlase" talitus. Raamatud saadetakse välja Los Angelesist.

ILMUS

EDUARD RÜGA, graafik ja maalija

Toimetanud ENDEL KÕKS, ERIC PEHAP ja ARNO VIHALEMM

Monograafia „Pallase" kunstikooli lõpetanud kunstnik Eduard Rüga õpingutest ja tööst, kelle elutöö vaatluse kõrval tuuakse esile ka kunstikool „Pallas" õppeasutusena ja eesti kunstnike ettevalmistajana. Raamat on kerge ja huvitav lugeda ka laiemale lugejaskonnale.

Hind $10.00 (postiga tellimisel lisada 50c)

SAADAVAL VABA EESTLASE TALITUSES

Eestlase elamused Iraanis

Kummaline hommikumaa

6.

Kogu protseduur kestis paar tundi. Naised valgusid tubadesse, arbaab aga kükitas edasi, jälgides laisalt Kutsik-Hanumi tegevust, kes oli ametis nõudepesemisega basseinis. Lõpetanud oma töö, läks ta vaibale arbaabi juurde ja istus, jalgu risti pannes, arbaabi ette. Siis arutasid nad kahekesi midagi aeglaselt, kuni ka arbaab kadus majja.

Seejärele see väike naine asus basseinist õuele vett kühveldama. Mina, leidnud aja paraja olevat enda olemasolust teadaandmiseks, hüüdsin tasa, püüdes anda oma häälele võimalikult sõbralikku tooni: „Hanum-Kutsik!" Kordasin hüüet, kuni väike naine mind kuulis ja, suu ja silmad pärani, minu hääle suunas kummarduvas asendis kuulatama jäi. Algul hirmudes, avas ta juba suu, et läbi öövaikuse suurt kisa kuuldavale lasta. Sosistasin siis: „Tss! Ära kisenda, olen su sõber, tule siia!" Väike olend vaatas ringi ja tegi siis arglikult mõne sammu minu suunas. Tasase häälega küsis ta: „Kus sa oled?"

TUTVUS HAAREMINAISEGA

„Tule otse edasi!" kordasin temale senikaua, kuni kohtusime; ja siis oli Hanum-Kutsika hämmastus suur, kui leidis eest võõra mehe. Pimeduses me teineteist ei näinud, kuid kõnes ta taipas minu murrakust, et ma pole pärismaalane. See nähtavasti tegi temale lõbu, sest kähku ta küsis minult: „Kas oled Serhiit-Hanumi sugulane?" Taipasin, et jutt on „valgest naisest" ja seega mõnest blondist eurooplannast. Vastasin jaatavalt, lisades, et praegu pole aega sellest pikemalt rääkida.

„Õues võidakse sinu puudumist märgata," lisasin. „Mine lõpeta oma töö ja siis heida magama; ja kui näed, et majas kõik juba magavad, tule tagasi, — mul on sulle rääkida väga tähtsat. Valva ainult, et keegi minu siinolekust teada ei saa!" Vähese mõtlemise järele küsis väike tüdruk, kas ta ei tohiks minu siinolekust teatada ka Kobra-Hanumile? Seletasin, et enne, kui me pole saanud nõu pidada, ärgu ta minust kellelegi piiksatagu. „Aga kui saad kätte midagi söögipoolist, siis too mulle, olen väga näljane!" — „Tshaam!" sõnas väike tüdruk ja lippas käiku, kust oli varem ilmunud nähtavale arbaab. Varsti oli ta jälle tagasi, kaasas anumatäis riisiputru. Ulatas selle minulle, ise aga hakkas sõnalausumata basseinist vett õuele ammutama.

KUIDAS SATTUS VALGE NAINE HAAREMI?

Sõin, nagu õhtune seltskondki varem, riisiputru peoga ning vajusin samuti küljeli, nagu oli seda teinud arbaab. Mõttes aga valmistasin „diplomaatlikke" ettekääneid juhuks, kui mu siinolek kogemata enneaegselt peaks avastatama ja tuleks kohata mõnd täiskasvanut. Seni oli jutt selle väikese lapsega olnud hõlpus, sest ta oli ju veel küllalt rumal. Mu uudishimu aga oli suunatud tollele „valgele naisele", kelle olemasolust haaremis olin kuulnud väikeselt tüdrukult. Kuidas ja mis otstarbel too eurooplanna võis olla sattunud siia, kaalusin endamisi. Arutanud igati ka omaenda rumalat olukorda, ma ei märganudki, kui juba oli möödunud kesköö ning õuepimedusest minu peidukohani nägin hiilivat kaht inimkogu. Üks neist, nähtavasti Kutsik-Hanum, vadistas kiiresti: „Tõin kaasa Hanum-Serhiiti, tema meie keelt ei räägi, teda mõistab ainult Kobra-Hanum."

Küsisin valgelt naiselt poolsosinal prantsuse keeles: „Lubage küsida, kes te olete?" Naine aga vastas vene keeles: „Räägin ainult vene keelt." Pärisin siis temalt ta siiasattumise põhjust, misjärele naist kohe haaras kirjeldamatu nutupuhang. Püüdsin teda lohutada, aga ta nähtavasti ei suutnud end enam üldse valitseda, surus oma pikad küüned sügavale mu käsivarde, rebides teise käega lõhki mu ainukese särgi krae. Olin niivõrd hämmastunud, et ei mõtelnudki teda takistada.

„TEID PIINATAKSE SURNUKS . . ."

Kutsik-Hanum, kes oli meie juurde maha istunud, vadistas naiivselt :„See valge naine nutab alati. Tead, ühel õhtul ta isegi lõi piibu arbaabi pähe katki, ja siis me kiskusime ta alasti ning hoidsime teda kinni kui arbaab teda piitsaga peksis. Ka Kobra-Hanum saab tihti peksa, ainult Iranduhit pole veel peksetud. Ega ometi sina temale praegu haiget tee, et ta jälle nutab?"

Rahustasin väikest, üteldes, et ma ei mõtlegi talle haiget teha. Ulatasin talle oma pudruanuma ja käskisin basseinist vett tuua. Vesi karastas valget naist, ta tuli mõistusele ja küsis, kes ma olen. Kui olin lühidalt seletanud oma siiasattumisest, soovitas valge naine, mul põgeneda nii ruttu kui võimalik. „Kui teid siit leitakse, piinatakse teid kohe surnuks. Võite end aias varjata ainult kuni hommikuni, siis aga ei päästa teid ükski vägi. Arbaab on väga kuri!"

Seletasin, et tean seda küll, kuid niisuguses seisukorras on mul võimatu siit kuhugi kaduda ja kuhugi jõuda. Tahes-tahtmata pean püüdma end paremini teele varustada. Siis hakkas naine paluma, et ma teda endaga kaasa võtaksin, sellele vaatamata, kui raskeks teekond ka ei osutuks. Lubasingi seda. Küsisin siis, kui kaua ta siin juba on olnud.

„PUNASEST PARADIISIST" HAAREMISSE

Ohates jutustas ta siis jubeda loo, kuidas ta Venemaalt Ashaladi linnast põgenenud üle piiri Pärsiasse ühes kolmekümne teise naisega, kuidas nad sattunud piirivalve kätte, kes kohelnud neid kõige tooremal kujul; säärane kohtlemine saanud neile osaks nende transporteerimisel Meshedi linna, kus neid kinni peetud komandantuuris kauemat aega, kasutades vägivalla otstarbeks ja raha teenimiseks. Nii sattunud kõik naised nii hingeliselt kui füüsiliselt kõige armetumasse seisukorda. Kõneleja ise on hiljem müüdud sellele arbaabile, kelle juures ta praegu viibib.

Jutustus, kõigis oma üksikasjades nii õudne ja uskumatu, mida ei saa edasi anda kirjasõnas, jättis sünge mulje. Ometi, nagu hiljem kuulsin, vastas venelanna jutustus täiesti tõele, sest Nõukogude võimud, kättemaksuks „õnnemaalt" ärajooksmise eest, ei olevat nende päästmiseks midagi teinud. Eurooplased, kes seda metsikust jälginud, palunud küll Inglise, Prantsuse ja teiste saatkondade kaudu panna sellele piiri ,kuid tagajärjeta.

Mind ümbritsesid siin sajad kilomeetrid kuuma liivakõrbe, kuid otsustasin siiski katsuda leida väljapääsu ja ka venelanna endaga kaasa võtta. Kutsik-Hanum teadis küll rääkida, et kord aastas siit mööduvat suur sõjaväelaste karavan, aga oli ilmne, et karavanis valget naist koheldaks veelgi jälgimalt. Venelanna otsustas pidada nõu oma sõbrannaga haaremis, Kobra-Hanumiga, kuna see omakorda võivat saada abi Iranduhi'lt, viimasel olevat suur mõju haaremis. Iranduhi julgevat isegi arbaabile vastu hakata ja jäävat seejuures ihunuhtluseta. Otsustasime, et senikaua kui naised asja endi vahel klaarivad, hoian end varjul Kobra-Hanumi toas, sest seal leiduvat mulle sobiv peiduurgas ka ajaks, millal arbaab teda külastaks. Kutsik-Hanumit aga mõlemad püüdsime mõjutada niipalju kui suutsime, et ta minu olemasolust kellelegi ei räägiks. Tasuks vaikimise eest venelanna isegi kinkis temale oma sõrmuse.

PÕGENEMISPLAANID

Kobra-Hanum, kelle leidsime tema toas, osutus veetlevaks iludusеks — pika kasvuga, saleda kehaga. Aastatelt võis ta olla vaid kaheksateistkümnene. Mind kohtles ta väga südamlikult, avaldades arvamist, et Iranduh-Hanum ainult rõõmustaks kuuldes, et kavatsen haaremist varastada venelanna, keda ta kahtlustavat võistlejana. Arvas, et peaksin rääkima Iranduh-Hanumiga veel täna öösel, — ainult tema võivat mind kaitsta haaremi kadetseva naispere rünnaku puhul. Tutvusingi kohe Iranduh-Hanumiga. Ta osutus samuti väga kauniks, kuid nähtavasti ka väga jonnakaks ja turtsakaks.

(Järgneb)

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1002, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

TED ROLAND LAAN
advokaat-notar
133 Richmond St. W., Ste 705
Toronto, M5H 2L3
Tel. 364-7072

VABA EESTLANE

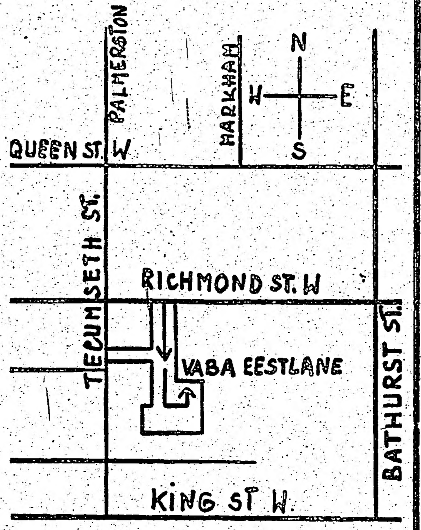

„Vaba Eestlase" toimetuse ja talituse asukoha plaan

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast
reedeni kella 9—3-ni

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675
Toimetajad kodus
väljaspool tööaega:
Karl Arro 482-0242
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:
üks toll ühel veerul $4.—
esiküljel $5.—
tagaküljel $4.50

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:
1. **Vaba Eestlase talitus**
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70. Stn. C.
Toronto, Ont. M6J 3M7
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495
2. **Mrs. Leida Marley**
Postiaadress:
9 Parravano Ct.
Willowdale, Ont. M2R 3S8
Telefon: 223-0080

Ly Krabi-Parma reisikirju

Õppigem tundma Ontariot!

7

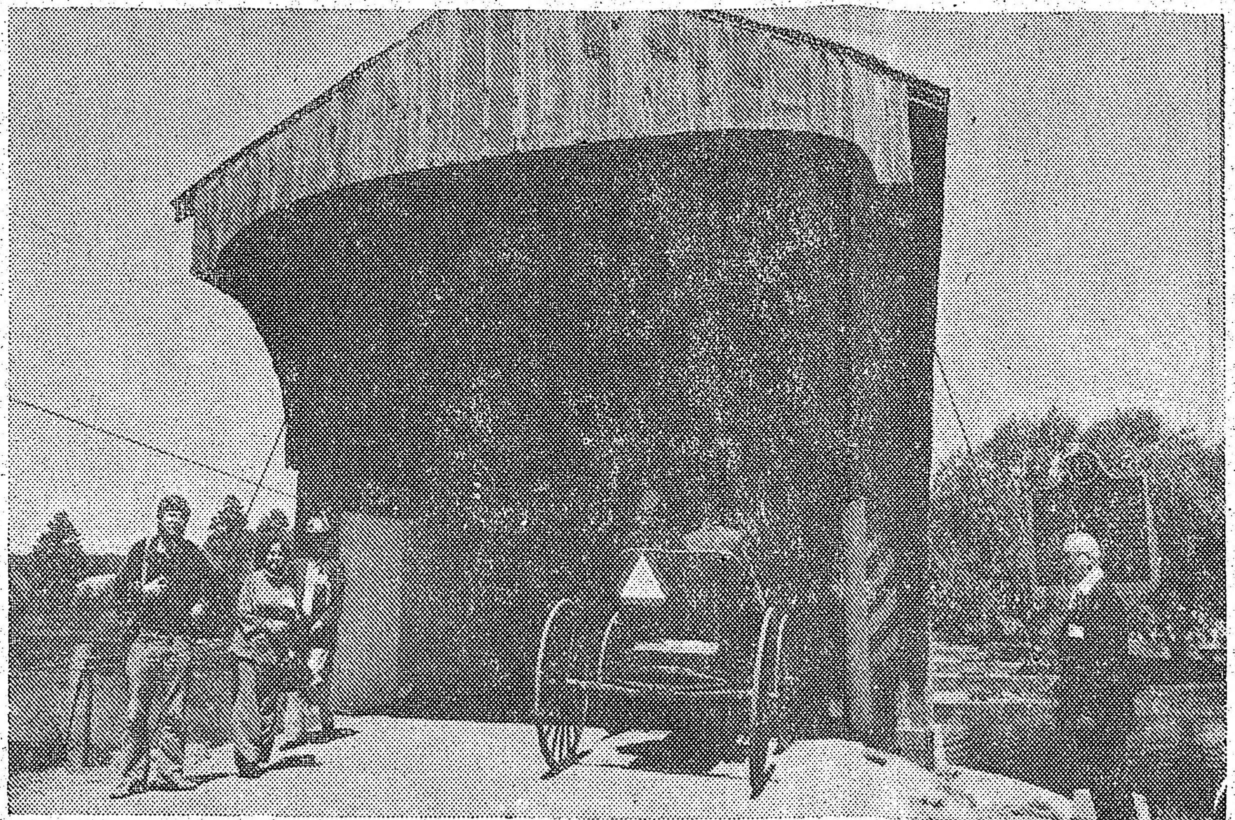

Menoniitide perekond sõidab vanade traditsioonide kohaselt hobusel ja vedruvankril Elmiras üle ajaloolise West Montrose katusega kaetud silla.

TEATRILINNAS STRATFORDIS

Stratfordi kutsutakse aedade linnaks, ta on säilitanud oma endise ilme juba mitme aastakümne kestel ilma, et ta liiga suureks ja liiga kiiresti kasvaks. Mulle on ta igaaastane vana tuttav Stratford Festivali tõttu juba üle 25 aasta ja on alati pakkunud otse harduslikku hingerahu ja suurt rõõmu ning elamust, mida siin näitekunst koos ümbruskonna võlupiiridega ühendanud on.

Ka nüüd hõljub luigepaar koos poegadega Festival Theatre ees Victoria järvel. Shakespeare aias on vaid üksikuid jalutajaid ja Avon Theatre seisab argipäevarahus üsna tavalisena majade vahel. Kõigest sellest ja teatreist olen kirjutanud varem.

Uudsuseks on vaid City Hallis renoveeritav uus teatrisaal, mida senini ei kasutatud. Kahjuks ei ole meie kavas ette nähtud ei ühtki teatrituuri ega etendust, sealoleku päeval on Festival Theatres Wm. Shakespeare „Coriolanus" ja Avon Theatres Gilbert & Sullivani „H. M. S. Pinafore", milles meie Avo Kittask kaasa mängib. Mõlemad on ajajooksul ette kannud kõik Wm. Shakespeare näidendid, 24 neist on korratud.

Lühike külastus Stratford Art Gallerysse on sealse tuuri viimaseks ettevõtteks.

SAKSLASTE TSENTRUM KITCHENER

Õhtuks oleme Kitcheneris, kus meie ööbimispaik Valhalla Inn on korraldanud hästi-organiseeritud vastuvõtu ja ujumisbasseini ääres on pikkade laudade taga paljude asulate ja informatsiooniorganisatsioonide esindajad, kellelt saame pressiteatmikke ja muid tutvumiseks vajalikke materjale. Ka on hotelli poolt trükitud eriline tervituskiri ajakirjanikest saabujaile.

Kuna see on meie viimane ühine õhtu enne tagasisaabumist, siis oleme külalisiks saksa Concordia Clubis korraldatud „Octoberfest Eveningul", kus meile esinevad noored võimlejad tantsuettekannetega ja üldine tants toimub toreda „Umpapa" orkestri saatel. Kitcheneris (end. nimega Berlin) elab palju sakslasi ja nad on hästi organiseeritud. Concordia Clubil on 3000 liiget, nende klubihoone on avar, otstarbekas ja väga korras, ta on ehitatud 1972. a. pärast endise hoone mahapõlemist. Ühel saaliseinal märkan loosungit: „Thank you Canada!" Peale Concordia on Kitcheneris veel kolm sakslaste klubi.

Järgmise päeva varahommikul külastame laupäeviti toimuvat Farmer's Marketit, mis asub hotellist kohe üle tänava Market Squarel. Sinna toovad paljud Amish ja Mennonite farmerid, kes elavad omamoodi piibliliste tõdede ja sotsioloogiliste printsiipide järele, müügile aia- ja põllutooteid ning omavalmistatud toidusaadusi, nagu kooke, vorste j.m. söögilaua hõrgutisiks, aga ka käsitöid, suveniire ja palju muud.

MENNONIITIDE JUURES ELMIRAS

Elmira ümbruse mennoniitide piirkond on midagi uut, millega senini ei ole olnud kokkupuutumist ja mis vääriks pikemat arutelu. See on ususekt, mis elab piiblijuhiste ja eriliste moraalireeglite järgi, riietumises on oma selgeltpiiritletud koodeks — naised maaniulatuvais kleitides, mehed mustas ülikonnas ja sõiduks ning põllutööks kasutatakse vanade aegade eeskujul peamiselt hobuseid. Nende ühiskond on väga töökas, kokkuhoidev ja paljud kombed ja tavad erinevad meie omadest. Aga sellest kõigest kord edaspidi.

Üheks harulduseks sealsamas on Ontario ainuke järgijäänud kaetud sild — West Montrose Covered Bridge — ehitatud 1881 a. ja kohapealseile tuntud kui „Kissing Bridge" (suudluste sild). Sealt veereb parajasti läbi mitmeid mennoniitide hobuvankreid, pealistujad alati selles järjekorras, et mees istub paremal, naine vasemal ja lapsed ees või taga. Tavaliselt ei luba nad endid pildistada, aga olukorrast tingituna ei aita isegi traavi-sunnitud hobune ja meie kaamerad aina klõpsuvad.

1531 KM PIKKUSE REISI LÕPP

Elora mäekurus Grand Riveri kose juures, kust avaneb suurepärane vaade ümbrusele ja teisena Ferguses teeme viimased lühipeatused. Ferguses võtab meid vastu shotlasest torupillimängija, kes meid oma hästiesitatud muusikaga saadab isegi Farmer's Marketis sees, mida me siin veelkordselt külastame. Kuigi turuhoone on suur ja uus, vaid 1½ aastat vana, ei ole see turg võrreldav Kitcheneri omaga ei kaubakvaliteedilt ega ka ostjaskonna rohkuselt.

Ja siis tõttab buss Toronto poole, kus peagi oleme laupäevaõhtuses liiklusrüsinas enne, kui meist igaüks oma koju jõuab.

Selgub, et reisi pikkus oli 957 miili ehk 1531 km. See oli huvitavalt kavandatud, asjatundlikult juhitud ja igati hästiõnnestunud reis, pakkudes ülirikkalikult uusi teadmisi. Olime tõepoolest avastanud Lõuna-lääne Ontario osast nii palju huvitavat ja uudset, et turismiloosungit „Ontario yours to discover!" igati paikapidavaks lugeda võib.

Mingem ja avastagem!

UUDISEID KODUMAALT

Majadel on asukate nägu, kirjutas Enn Kõiv „Rahva Hääles", kui ta oli kolinud võrdlemisi uude, 70-ndate alul valminud majja Tallinna teel. Kujult ja välisviimistluselt erinevat see tublisti tavalistest uuslinnaosade paneelehitustest ja jätvat eemalt üsna meeldiva mulje. Kuid mida lähemale minna, seda suurem pettumustunne pugevat rinda. Kõigepealt hakkavat silma augud maja idakülge palistaval plaatrajal. Osa plaate on kas välja kistud või lihtsalt puruks taotud. Trepikodades on samuti lõhkumisjälgi igal sammul: ukse käepidemed on lahti kruvitud ja minema viidud, aknaklaasid katki löödud. Kui mõni püüabki akna ära parandada, järgneb jalamaid uus kildude klirin, olgu suvi või talv. Kord üritati keldrisse koguni lõket teha, õnneks saadi enne õnnetust jaole. Neid asju püütakse seletada või koguni õigustada laste vallatustega, kuid selge olevat üks: lõhkujad on need, keda kodus pole õpetatud austama ja hoidma rahva ühisomandit, sest kogu linnas võidavat märgata täiskasvanute lohakuse ja hoolimatuse märke. Autor annab rea elanike nimesid koos korterinumbritega, kes on viinud oma korterid täiesti ebasanitaarsesse seisukorda. Korrale kutsumist vaevalt on ja nende käsi võib halvasti käia. Ehitajate tee 23—32 korterisse läks Mustamäe elamuekspluateerimisvalitsuse töötaja üürivõlga klaarima. Sellejuures tekitas korteri valdaja Svetlana Tammeleht talle sellise terviserikkega kehavigastuse, et kannatadasaaja pidi kümneks päevaks töölt ära jääma ja end kodus ravima.

Üldse on üüride maksmata jätmine Tallinnas probleemiks. 1. jaan. oli ligemale 6000 inimest, kel 2—3 kuud polnud üüri maksnud. Rohkem kui aasta oli maksmata üür 298 tallinlasel. Koos ühekuuliste võlgnikega tõusis võlgnike üldarv 17.000-le, mis pealinna 83.000 üürniku hulgas on küllaltki suur. Korralkutsumiseks on elekter, gaas ja telefon väljalülitatud 1980. a. 2814 korral, kohtuotsusega tõsteti üürnikud välja 6-st korterist. Need karistused polevat küllalt ranged. Üürileping sõlmitakse viieks aastaks ja see pikeneb automaatselt järgmisele viiele, kui pooltel teineteise kohta ütlemist pole.

☆

Tallinnas toimus IX Eesti ulatusega noorte interpreetide võistlus, millest võttis osa 45 noort, nende hulgas mõned tuntud nimed. Üksi viiuldajaid oli 24. Pidulikul lõppkontserdil jagati välja laureaaditiitlid ja preemiad. Võistluse parimaks tunnistati viiuldaja Anu Järvela, teise preemia said Elar Kuiv, Arvo Haasma, Ülo Kaada ja Mart Laas. Kolmanda preemia Arvo Leibur, tshellistidest Teet Järvi.

☆

Tartu Jõesadam, kust möödunud aastal korraldati mitmesuguseid ekskursioone sisevetel ja üksi Võrtsjärvel tehtud sõitudest võttis osa 16.000 inimest, korraldab neid sõite ka tänavu. Laev randub Võrtsjärvel Oiul, Pikasillal ja limnoloogiajaamas. Ekskursioone kavatsetakse korraldada ka Tartu-Rannapungerja ja Tartu-Vasknarva marsruudil, kuid sõita võidavat ka Pihkvasse.

☆

Pärnu rajoonis pole rahvakontroll sugugi mitte rahul teeninduskombinaadi „Säde" vastuvõtupunktide tööga, hoopis palju jätvat soovida. Alla ettenähtud plaani on mööbliremont, rõivaste keemiline puhastus ja värvimine, pesupesemine, ehitus- ja remonditööd, tarbeesemete laenutus ja kombetalitusteenused. Osa teenistue maht isegi vähenes 1979. aastaga võrreldes. Eriti halb olevat olukord tellimuste täitmise tähtaegadega. Nii on Tihemetsa teeninduspunktis selgunud, et kellaparandus võtab 2 kuud, kodumasina remont koguni 3 kuud, 2 kuud kulub ka rõivaste või lõnga värvimiseks. Talil, Tõstamaal ja Vahenurmes on kehvasti korraldatud juukselõikus. Audrus on teenustööde vastuvõtupunktis tegevus hoopis katkestatud. Suuremates asulates on sisse seatud meeste- ja naisterõivaste õmblemine, kuid seda pole aga Varblas, kust tuleb 70 km kaugusel olevasse Pärnusse minna. Tõstamaal õmmeldakse naistemantleid ja meesterõivaid, kleite aga mitte. Kuna majandis töötajate tööaeg on samane teenindusettevõtte omaga, siis kuluvat mehel neli tööpäeva kui asjad ülikonnaga korda saadakse.

☆

Tartus toimus 10 päeva kestnud festival „Tartu Kevad '81". Festivali sündmuste kavandamisel oli püütud leida huvitavaid vorme ja uusi esinemispaiku. Kavas oli rohkesti vabaõhuetendusi, kontserte, kunstinäitusi ja näitusmüüke vabaõhus, asfaldijoonistuse võistlusi lastele jm. Esinemiskohtadeks olid mitmed pargid Toomemäel, luulelugemine botaanikaaias. Tartu esinejate kõrval oli külalisi Tallinnast, Pärnust ja mujalt.

☆

Eesti NSV Teaduste Akadeemiale saabus rõõmustav sõnum. Kõrgema Atestatsioonikomisjoni otsusega lubatakse nüüd ajaloo instituudi juures tegutsevat erialanõukogu ees kaitsta nii kandidaadi- kui ka doktoriväitekirja. See olevat suur tunnustus eesti ajalooteadusele. Erialanõukogu juhiks on Eesti NSV Teaduste Akadeemia asepresident akadeemik Viktor Maamägi. Hiljuti kaitses uue erialanõukogu ees oma kandidaadiväitekirja Urmas Sõgel teemal „Eesti NSV maarahvastiku sotsiaalne dünaamika arenenud sotsialismi perioodil aastail 1959—1975". Väitekiri valmis ajaloodoktori prof. R. Pullati juhendamisel, oponeerisid E.T. A. akadeemik J. Kahk ja Tallinna Polütehnilise Instituudi dotsent A. Puusmann.

Juubelijuttu Arno Vihalemmaga

Graafik, maalikunstnik ja luuletaja Arno Vihalemm Ystadis sai 24. mail 70-aastaseks. Oleme esitanud mõned kirjalikud küsimused mitmekülgsele loovisiksusele, kuna kauge maa tõttu isiklik kontakt pole osutunud võimalikuks.

Millised kunstnikud on avaldanud Sulle enim mõju (s.t. mitte mõjustanud Su loomingut — mis on iseasi)?

— Eesti Õigekeelsuse Sõnaraamat annab kaks vastet — mõjutama ja mõjustama. Kuid kunas on õigem üks, kunas teine — see ei selgu ja just eriti „kunstitöö" tegijate puhul võib see selgusetus teinekord arusaamatusi tekitada. Oleks vast kõige õigem kui meie nende puhul tarvitaksime üldisema „mõjuma", haarama mõttes sedasama vana kuluhud „germanistlikku" kuid „hingelisemat" väljendit „mõju avaldama" nagu küsitluses ka tehtud ja jätaksime „mõjustamise" hoopis kitsamale alale, s.t. puht tehnilisse sfääri, mida, kui see liig kaugele ulatub, ka järelahvimiseks võiksime nimetada. Mida ka ohtrasti esineb.

Eesti kunstnikest on mulle omal ajal Kristjan Raud, eriti oma viimase aja töödega, kõige rohkem mõju avaldanud, on mulle „mõjunud", mind haaranud. Ja ma usun, ta teeks seda veelgi kui tema töödega jällegi silm-silma vastu seista. Omamoodi „mõjustanud" on mind aga mitmed nooremad mehed & naised kelledelt „Pallases" käies sai „snitti võetud", nii nagu see kunstikoolis tavaliselt kombeks on.

Nimetaksin neist eriti sõber Elmar Kitse, kes oli Eesti maalikunstis haruldane talent, milliseid iga saja aasta tagant ainult üks esile kerkib ja kelle maalimisviisi vaistlikku kindlust ja kergust lausa lust ja rõõm oli jälgida ütlen „jälgida", sest jäljendada teda ei saanud. Vähemalt mina mitte — selletõttu ei saa ma ennast ka tema „õpilaseks" pidada, olime õpilased mõlemad...

Välismaistest kunstnikest rääkides, siis on mind teinekord küll Paul Klee õpilaseks tehtud ja peetud. Graafikuna. Ja ma ei hakkagi siin suurt vastu punnima, kuna Klee on mind tõesti niihästi mõjutanud kui mõjustanud. Olgugi, et hakkasin Klee vastu sügavamat huvi tundma alles peale seda, kui mind „Klee jüngrina" juba nimetatud oli.

Uudishimu olla ju Teadusega, või vähemalt teadmistega, emapoolt lähedases suguluses ja kuna Klee kohta on mitmes maailma keeles niihästi õhukesi kui pakse raamatuid kokku kirjutatud — ja ka piltidega varustatud — siis hakkasin ma neid lugema ja uurima.

Sõber Juhan Hennoste USA-s, suur raamatute sõber, rõõmustas mind ka mitmegi kõva köitega, mida mul siin Ystadis, olgugi et Euroopa-mandril, oleks võimatu olnud muretseda. Olgu siinkohal selle kitsavõitu kuid siiski avaliku ankeedi raamides Juhanile Suur Aitäh lõpulikult ära öeldud! Niimoodi sain ma ühe sellise „Kleeaania" omanikuks millist vist ühelgi teisel kaasmaalasel ei ole. Kuid vähe sellest! 1958 tegin ma veel ühe õppekäigu Berni Klee Muuseumi ja kuna olin, direktrissi sõnade järgi, esimeseks estländariks siis sain ma seal kolm-neli pikka päeva muuseumi varakambris & magasinis Klee päranduse kallal tuhnida ja neid kalleid lehti mitte ainult vaadata, vaadelda, vaid ka oma sõrmedega mapist välja ja mappi panna.

On Sul loomingu puhul olnud mõningaid tunduvaid „käänukohti" või murranguid?

— „Käänukohti" ei tea ütelda, „kitsaskohti" aga küll — siis kui esialgse elamuse oled jõudnud surnuks maalida. Kuid mis neist meenutada. Iga õnnestunud töö taga peab siiski üks elamus olema. Vist?

Millist ajastut või aastaid loed Sa oma loomingu viljakaimaks?

— Kõige viljakam periood minu elus oli küll 1953—58, kahe sanatooriumis viibimise vahel. Neli eelnenud aastat kohalikus keraamikatehases dekoraatorina olid mind lähendanud primitiivsele lihtsusele ja ühe Juhuse tõttu avastasin ka graafika uuesti. Samutigi Klee. Välismaareis 1958 laiendas seda tuhinat tublisti.

Kas on luule ja kujutavkunst Sinus kunagi „võidelnud"?

— Kujutavkunst ja sõnakunst ei ole minus eriti „võidelnud", vaid hoopis nagu käsikäes käinud. Juba algusest saadik. Muidugi on olnud teinekord üht, teinekord jällegi teist esiplaanile upitanud. Vähemalt näiliselt.

Kuidas on „mõju avaldamisega" või „mõjustamisega" luule alal?

— Luule alal on mind paljudki eesti kui ka välismaised autorid luulet lugema, armastama ja ka luuletama õpetanud. Otseseid „mõjustajaid" läheb nüüd takkajärgi raskeks üles lugema hakata juba küla lorilauludest saati kus „pill oli alati timmis ja laul rimmis".

Seda nõudsid ka, et nüüd sakslastega alata (nemad olid meil Eestis ju need „Kulturträgerid") Heine, Morgenstern, vana Wilhelm Busch ja isegi noor Rainer Maria Rilke. Omamaalased Juhan Liiv, Suits, Under ja siis Talvik ja Alver ning veelgi nooremad — Sang, Merilaas ja Kangro, kelledest eakaasluse tõttu eioskagi või ei tihkagi kedagi eriliselt särama panna. Ja siis tuli suur STOPP! ning kui juba rootsikeelest midagi mõikama hakkasin, oli siin kõige esmalt ees Fröding, lisandusid Ferlin ja Ekelöf. Ferlini olen isegi tõlkida üritand mida ju ka „mõju avaldamisena" saab võtta, või — kui keegi nii soovib — siis ka „mõjustamisena, mis siiski vemmalvärsi tasemele jääb"...

Mida ütleksid Sa tänapäeva kujutavkunsti kohta?

— Siin Ystadis olen ma tänapäeva kunstist nii kaugel elanud, et ma ei oska selle kohta midagi ütelda. Vähemalt mitte midagi head. Paistab et tema läheb ühtotsapidi edukalt edasi ja teist otsapidi sama edukalt tagasi, ning mis saame meie sinna parata.

Ja mida arvad tänapäeva eesti luulest — siin ja kodumaal?

— Sama loll olen ma ka tänapäeva luule suhtes. Välismaist ei saa ma kätte, rootslased kirjutavad kas juhtkirju või teevad targasõnalist pseudofilosoofilist nabavaatlust ja eestlastest kirjutab ainult Lepik siis, kui mõni juubel on tulemas. Kodumaal on küll luuletajate järelkasv üsna tihe olnud, kuid nende hääl siiski tuhmiks osutunud.

Ainsaiks erandeiks Juhan Viiding (Jüri Üdi) ja Hando Runnel, eriti viimasel ajal. Minu meelest.

Küsitles: **Arvo Mägi**/EPL

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Neljapäeval, 13. augustil 1981 — Thursday, August 13, 1981

KIREV MAAILM

JERUUSALEMM — Klaas veini või pudel õlut päeva ning seksuaalne aktiivsus aitavad vältida südameatakki, kinnitas Iisraeli südamehaiguste eriteadlane Mordechal Levin. Levin pidas ettekande Beershebas asetsevas Sorokabi ülikooli südamehaiguste keskuses, et alkoholi ettevaatlikult kasutajate hulgas on vähem südameatakke kui päris karsklaste hulgas. Ta soovitas ka kehalisi harjutusi ja pinge vähendamist kuid märkis, et seks asendab need kaks peagu täielikult.

LOS ANGELES — Naine, kes peatas Rolls-Royce'i ja Cadillaci autosid oma uhke maja ees, oli oma rikkuse saanud sotsiaalabist. Los Angelesi politsei leidis, et Dorothy Woods kogus jumestusvahendeid ja isikut tõendavaid tunnistusi, mille abil ta on esinenud üheksa eri isikuna ja saanud sotsiaalabi kokku kuni 7000 dollarit kuus. Politsei leidis lisaks, et 38-aastane naine ja ta abikaasa omasid paarsada üürikorterit, 350.000-dollarilise maja ja sellest veelgi hinnalisema maatalu.

HELSINGI — Soomes on praegu rekordiliselt 100-aastaseid. Kokku on 99 elanikku registreeritud pensioniametis 100-aastastena. Saja aastaseid on juba 57 ja 42 veedavad oma 100. sünnipäeva käesoleval aastal. Neist on naisi 86 ja mehi ainult 13. Vanim soomlane on 107-aastane Andrei Kuznetsoff, teiseks 105-aastane Amanda Riihelä ja kolmandaks sama vana Olga Simola.

ST. LOUIS, Illinois — Kaheteistkümne lapse 28-aastane ema vangistati kui ta saabus tantsimast koju, kus tulekahju oli surmanud kõik 11 kodus olnud last. Naine oli läinud oma meessõbraga tantsupeole ja jätnud lapsed omapead ilma vanema inimese valveta. Kuigi naaber märkas maja tagauksest suitsu väljuvat, ei jõutud lastele appi minna enne, kui lapsed olid suitsus lämbunud. Süüdistatud naine ootas oma kolmeteistkümnendat last.

MEXICO CITY — Mehhiko õlitoodang arvestatakse sel aastakümnel tõusvat praegusest 2,5 miljonist vaadist 4 kuni 5 miljonile vaadile, teatas Mehhiko teadeteagentuur Notimex.

NEW YORK — Maksukoorem USA-s on suhteliselt kerge. Kõrgeimad maksud on Rootsis. Sellele järgnevad Holland, Norra, Taani ja Belgia. Järgmises astmes on USA, Kanada, Austraalia, Shveits ja Uus-Meremaa. Umbes 6—8 protsenti veelgi madalamad maksud on Portugalis, Jaapanis ja Hispaanias.

HELSINGI — Soome saavutas kokkuleppe, mille alusel soomlased eksporteerivad Ugandasse 200.000 õnge, mis koos saatekuludega maksavad 7,5 miljonit Soome marka (ca $1,8 miljonit dollarit). Õnged viiakse Ugandasse poole aasta jooksul, 30.000 kuus. Uganda palus neid õngi Soomelt juba möödunud aastal.

PARIIS — 63% prantslastest soovivad, et Prantsusmaa jääks neutraalseks, kui peaks sõda puhkema Ameerika Ühendriikide ja N. Liidu vahel. Meeleolude uurimise gallup näitas, et kui N. Liit peaks Poolasse sisse tungima, siis 78% küsitletust arvasid, et Prantsusmaa ei peaks sel puhul sõda kuulutama, kuid 44% siiski soovisid, et Prantsusmaa saadaks Poolale relvi.

WASHINGTON — Arvestuse järele, mis muutub iga aastaga raskemaks, arvestab USA välisministeerium, et maailmas on praegu 165 iseseisvat riiki. See arv on suurenenud 70-st riigist, kes olid iseseisvad II maailmasõja lõpul. Viimased iseseisvate riikide tunnustused on saanud Vanuatu, Zimbabwe, St. Vincent, Grenadines, Kiribati, St. Lucia, Dominica, Tuvalu, Solomon Islands ja Comoros.

Killamängude puhul pakkusid saarlased kõigile nende maakonna külastajaile oma toite. Pildil perenaised valmis toitude väljajagamiseks, ees A. Kapp. Foto: Vaba Eestlane

Noorte sõpruspäevad Seedriorul

Suvekodu kasvandike pärg langenute mälestussambale

Teisipäeval, 27. juulil toimus Jõekääru Lastekodu noorte sõprusreis Seedriorule. Jõekäärult alustas kell 9 hommikul kooli buss 63 kaasasõitjaga reisi läbi tugeva vihmasaju Seedriorule. Kogu tee kestnud tugevale sajule vaatamata jõuti õnnelikult kohale, kus peamaja ees ootas Seedrioru suvelaagri organiseerija H. Toomsalu oma abikaasa ja kodu juhataja Kunda Ristiga, kes võtsid tulejad vastu tervitussõnadega, millele vastati ka külaliste poolt.

Läbi saju liiguti alla tarede juurde, kus Seedrioru noorus tulejaid lauluga vastu võttis. Sütitava tervitus-sõnavõtuga pöördus saabujate poole Seedrioru noor Maimo Nõmmik.

Jõekääru suvekodu juhataja Maido Musta tänas noort tervitajat ning andis edasi tervitused ja head soovid Jõekääru poolt. Ta rõhutas, et Seedrioru ja Jõekääru noored jätkavad vanemate tööd rahvusliku ja kultuurilise tegevuse alal ja soovis õnne edaspidiseks tööks.

Kõneleja andis Seedrioru suvekodu juhatajale Kunda Ristile üle E. Rubergi poolt valmistatud nägusa ehisnaha töö, millele oli sisse graveeritud „Hoidkem Kalevite Vaimu!"

Seedrioru kasvatajad ja organiseerijad said mälestuseks Eesti lipu värvidega kaunistatud nahast kilbikese, mille taga küljel oli tekst „Hoia, Jumal, Eestit!" Jõekääru noored laulsid Jõekääru laulu, millele Seedrioru noored vastasid oma lauluga. Sellega oli vastastikune kontakt loodud. Kuna välistegevust takistas tugev vihmasadu, siis siirduti peamajja, kus süvendati sõprussidemeid ja lauldi populaarseid laule.

Seedrioru tublid pereemad eesotsas Elli Kraaviga, kelle alaline elukoht on Arizonas USA-s, olid valmistanud sõpruspäevast osavõtjaile maitsva lõuna.

Vihmast hoolimata mindi „jõudu proovima" nii korv- kui võrkpallis. Kuna kõik toimus sõprusmängude raamides, siis ei olnud võitjaid ega kaotajaid. H. Toomsalu oli korraldanud kuuma sauna, kus märjaks ligunenud sportlased võisid pesta, soendada ja isegi rõivaid kuivatada.

Vihmasadu oli vahepeal vaibunud ja seda aega kasutati lipu heiskamiseks ja pärja asetamiseks mälestussambale.

Noorterivi liikus trummipõrina saatel lipuväljakule, kus heisati Eesti rahvuslipp „Kaunistagem eesti kojad" laulu saatel. E. Ruberg asetas Liisa Noveki ja Eric Linaski saatel Jõekäärult kaasa toodud ja sealsetest männiokstest valmistatud pärja samba jalale.

Kätte oli jõudnud õhtusöögi aeg. Pärast sööki algas tants mis kestis kuni kella 9.30-ni.

E. Ruberg ja Anu Pirn tänasid pereemasid ja andsid Jõekääru poolt üle mälestusesemed.

Jõekääru juhataja Maido Musta tänas kõiki lahkeid võõrustajaid, eriline tänu aga kuulus laagri organisaatorile H. Toomsalule ja juhatajale Kunda Ristile. Koguneti sõprusringiks kus lauldi „Ole homme parem, kui olid eile". Üks väike Seedrioru kasvandik andis Jõekääru juhatajale üle kimbu kauneid põllulilli.

Kell 10 õhtul alustas buss „päevakärast" väsinud reisijatega sõitu läbi tugeva vihmasaju Jõekääru suunas, kuhu jõuti õnnelikult kesköötunnil.

J. S-gi

Kanada majanduslik olukord ei häiri Trudeaud

NAIROBI — Aafrikas ringreisil viibiv Kanada peaminister Pierre Trudeau andis Nairobis pressikonverentsi, kus ta märkis, et Kanada majanduslik olukord ei ole praegu nii kaootiline, mis nõuaks kiiremas korras tema koju tagasi pöördumist. Peaminister kinnitas, et kanada rahva majanduslikud ja sotsiaalsed raskused on väga väikesed kui neid võrrelda Aafrika rahvaste raskustega. Trudeau ütles, et Kanada kavatseb suurendada tunduvalt oma majanduslikku abi arengumaadele.

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
55 University Ave., Ste. 600
Tel. 862-7115
Toronto, Ont. M5J 2H7

Väiksemaid REMONTTÖID
majade juures:
elekter, torud, puutööd jne.
Helistage — J. MEIUSI 225-3283

KÕIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS
H. LATER & CO. Ltd.
"INSURANCE"
1482 Bathurst St., 4 kord
(Bathurst—St. Clair)
Telefon kontoris 653-7815 ja 653-7816

OPTICAL STUDIO Ltd.
R. SCHMID, saksa optik
Suur valik euroopa prilliraame:
Zeiss, Rodenstock, Metzler
Spetsialiseerunud contact lenside alal
1586 BLOOR ST. W. 1 tänav lääne pool Dundas'e subway'd

Nädalapikkused pidupäevad . . .

(Algus lk. 1)

Kolmapäeval toimusid hommikupoolel harjutused ja lastepidu. See oli üllatusterohke. Päev varem pidi see osavõtjate puudumise tõttu ära jääma, kuna hilinenud registreerimised ja viimasel mitutil äraütlemised ennustasid halvemat. Eestlastele omane jonn ja leidlikkus päästis siiski olukorra ja peost kujunes sisukaim lastepidu L.E. Päevade ajaloos. Esitati lastenäidend „Piibelehe-neitsi" San Francisko Eesti kooli poolt.

Peale selle esinesid Los Angelese ja Vancouveri ning Portlandi lapsed soolo- ja koorilauludega ning kõnekooriga. Tegelasi oli kokku 30, kuulajaid paarisaja ümber.

Peale lõunat toimus laulupidu, kus saal mahutas 1200. Soovitustega esines Seattle linnapea Charles Royer ja sõna võttis ka tema abikaasa. Linnapea oli kuulutanud selle päeva Eesti Päevaks Seattles ja nagu oli hiljem kuulda tegi seda ka Washingtoni osariigi kuberner.

Laulupidu oli sisuliselt laulu- ja tantsupidustus, kus esinesid ühendatud koorid P. Grüneri, R. Neggo, Z. Vaga ja E. Ruusi juhatusel. Külaliskoorina laulis T.E. Segakoor U. Kook'i juhatusel, mille järel uuesti ühendatud koor laulis U. Kooki, J. Kuke, R. Neggo ja Aino Mägi juhatusel. Edasi J. Täht esitas tshellopalasid ja sopran ameeriklanna Marilee Plask laulis eesti keeles neli eesti heliloojate laulu, mida saatis Ü. Valdmaa.

Tantsulise osa avasid Seattle Eesti naisvõimlejad Meelike Karuksi juhatusel. Sellele järgnesid üle 50 paari rahvatantsijaid Seattles, Los Angelesest, Portlandist ja Vancouverist. Tantse saatis rahvamuusikute orkester J. Eenmaa juhatusel. Ühendatud tantsijad esitasid grupiti valsse, polkasid ja muid tantse.

Õhtul oli ettenähtud veel noortepidu, mis kujunes ainukeseks ebaõnnestunud ürituseks, kuna tellitud orkester ei saabunud kohale. Noortele maksti valurahaks nende pääsme hind tagasi.

Viimaseks ürituseks sel päeval oli Eesti Rahvusteater Kanadas etendus „Säärane mulk", mida mängiti kahel korral täissaalile, paljud pidid istuma lisatoolidel või trepiastmeil.

Neljapäeval toimusid väiksemad üritused, peeti E.O.L.L. koosolek, kus otsustati järgmised 16. Lääneranniku Eesti Päevad korraldada San Franciscos või selle piirkonnas 1983. a. Uueks E.O.L.L. esimeheks valiti Peeter Grüner. Päevad tahetakse korraldada jälle mõne ülikooli maa-alal, milline moodus kogemuste kohaselt ühendab osavõtjaid.

Samal päeval toimus veel üliõpilasorganisatsioonide kokkutulekuid, pealelõunat noorte kontsert, mis kannatas samaaegsete ürituste tõttu. Toimus ka ELK kommerss ning ball. Viimasega jäädi rahule. Osavõtjaid oli 800.

Ballil esinesid operetiviisidega sopran Tamara Norheim ja viisidega Nipernaadist bariton Mati Riivald.

Eesti Päevad lõppesid rahvapeoga indiaanlaste saarel Kiana Lodge'is. Sinna sõideti nelja laevaga. Laevadel lehvisid eesti lipud ja neile oli pandud eesti nimed „Liivimaa", „Saaremaa", „Hiiumaa" ja „Muhu". Kokku oli sõitjaid 1300, kellest enamus lahkus ülima rahuldustundega, kuna väljasõidu koht oli ilus ja lääneranniku keskuste vaheline kava noori ja vanu ühendav. Öine sõit Seattlesse oli aga nagu veelkordne laulupidu, milleks korraldajad olid isegi trükkinud vastava lauliku „Rahvapidu laulik, Seattle 1981", koostanud J. Eenmaa. See lauldi algusest lõpuni ja lõpust alguseni läbi.

Nende suuremate ürituste kõrval oli veel rida mitmesuguseid tegevusalasid, nagu mõnujooks. San Franciscost oli kohale tulnud kolm video TV-kaamerameest, kes Eesti-TV nime all filmisid enamuse üritusi rohkem kui 30 tunni ulatuses. Hiljem kasutatakse materjali videofilmi XV L.E.P. koostamiseks mida võib esitada teistes eestlaste keskustes. Filmimise raames intervjueeris Arno Bender ligemale 50 päevadest osavõtjat rahva arvamise teada saamiseks. Kõik andsid sellele ülimalt kõrge hinnangu

Päevadel toimusid hommikupalvused, mis tõid kokku vanemaid inimesi. Nendest kirjutas aga „The Seattle Times" neljaveerulise artikli selgitades meie rahva praegust olukorda kommunismi all.

„Fotoaparaadi vabrik" Jõekäärul

Prof. H. Westerblom jagas noortele fotoalaseid juhiseid

Juulikuu viimane nädal oli Jõekäärul väga tegevusrikas ja põnev, sest see oli Jõekääru traditsiooniline spordinädal kus toimusid kergejõustiku, ujumise ja laskevõistlused. Põnevamaks ja ka huvipakkuvamaks tegevuseks kujunes fotoseminar ja kaamerate valmistamine.

Nädala algul saabus Jõekäärule Ryersoni Polütehnilise Instituudi fotoala õppejõud prof. Hans Westerblom, kes tõi kaasa „kaamera vabriku" tööriistad ja vajaliku materjali, samuti ka rikkaliku fotolaboratooriumi tarbed ja fotografeerimiseks tarvisminevat materjali. Samal päeval algas kibe töö ja tegevus kaamera „vabrikus", kus seati laudu ning värviti ja naelutati kokku kaamera kaste.

Kõik see sündis täpsete joonistuste ja eeskirjade järgi.

Kõige täpsem töö oli valminud kaamerale „objektiivi" tegemine. Kolme päeva jooksul valmis 12 „hinnalist" fotoaparaati, mis sarnanesid ja töötasid esimese fotoaparaadi camera obscura printsiibil.

Prof. H. Westerblom fotograafia tundides rääkis fotokunsti peaprintsiipidest, töö tehnikast ja kirjeldas pildi valmistamiseks vaja minevat materjali. Teoreetilise aine käsitlemisega toimus ka paralleelselt praktiline töö.

Nagu professor Westerblom mainis, on tema põhimõte see, et fotohuviline oskaks ka lihtsa ja odava kaameraga meeldivaid ja häid pilte valmistada. Sageli ostetakse hinnalisi aparaate kuid ei saada häid pilte ja ollakse aparaadist pettunud. Ta ütles, et süüdi ei ole aparaat, vaid selle omanik.

Esimese poolaja kolme nädala kestel olid püüdlikumad ujujad Laine Rebasoo, 10 a. ja Madis Saks, 10 a.

Laskmises saavutas 3-ndal nädalal Eric Silmberg toelt 100-st võimalikust 100. Suurtest poistest on parim laskja Tenno Andra kes saavutas 99 silma. Keskmistest tüdrukutest oli parim 10-aastane Laine Rebasoo, kes saavutas toelt 98 silma. 8-aastane Maia Linask laskis toelt — 97. Ilmar Sambla kinkis järjekordselt Jõekäärule 1000 padrunit laskemoona ja Helmut Jaaguste annetas arvukalt hinnalisi auhindu laskjatele. Ujujad said tunnustuseks E. Rubergi poolt tema naha-ehistöö.

Juhtkonna vahetus Jõekäärul

Jõekääru laste suvekodus toimus pärast kolmanda tegutsemisnädala lõppu juhtkonna vahetus. Esimese poolaja juhataja Maido Musta lahkus ja suvekodu uueks juhatajaks tuli Jaan Veenpere Ühendriikidest, kelle abikaasa Virve võttis ühtlasi üle suvekodu tervishoiu eest hoolitsemise ja laagriõe kohustused. Uueks perenaiseks ja köögi juhatajaks tuli Torontost Mare Alavere.

Kolmainu koguduse vabaõhu jumalateenistus

Toronto Kolmainu koguduse käesoleva suve vabaõhu jumalateenistus toimub Simcoe järve kaldal Jaan Randsalu kodu juures. Jumalateenistus toimub pühapäeval, 23. augustil kell 12 päeval. Teenib õp. O. Gnadenteich, kuna koraale saadab orelil G. Iltal. Pärast jumalateenistust on kohvilaud ja serveeritakse einet koguduse naispere poolt. Jumalateenistuse asukoht on peaaegu otseses läheduses Aleksander Randsalu kodule, kus varemail aastail toimusid jumalateenistused. Seal on autoparkimise võimalus ka sel aastal.

Teejuhiseks olgu märkida, et Torontost välja sõita maantee 400-ga, jätkates maantee 11-ga kuni Oro line 9-dani, kust pöörata Simcoe järve suunas ja sõita kuni teetähis vasakul juhatab jumalateenistuse asukohani.

J. Saarniit esineb Cosmopolitan Klubi näitusel

Cosmopolitan Klubi korraldusel toimub praegu Torontos St. Lawrence Centre'i teatri fuajees kunstinäitus, kus J. Saarniit koos viie kanada kunstnikuga esitab oma töid. Näitus jääb avatuks kuni eeloleva septembrikuu lõpuni.

Samal ajal valmistab J. Saarniit vastu oma sügisnäitusele, mis toimub Eesti Majas novembri alul.

Joann Saarniidu tööle esimene auhind

SEATTLE — Lääneranniku Eesti Päevade kunstinäitusel määrati esimene auhind kunstnik Joann Saarniit'ile tema õlimaal „Rocky lähistel" eest. Zhüriisse kuulusid Seattle ülikooli õppejõud. Peale auhinna määramist osteti veel J. Saarniit'i kolm sumeri ainetel loodud tööd.

Nalja

Loomaarst tuleb shaabi külla ja küsib talunikult:

„Kas kõik on korras?"

„Jah, ainult lehmad hüppavad kaks korda päevas nelja jalaga peagu lakke."

„Hm, mis nendel siis viga on?"

„Tont seda teab! Sulane arvab, et lüpsimasinatel on vist elektri lühiühendus."